

ŽAISMĖ IR ATRADIMAI

**REKOMENDACIJOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO
PEDAGOGUI**

VADOVAS PEDAGOGUI

Ona Monkevičienė

ŽAISMĖ IR ATRADIMAI

REKOMENDACIJOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PEDAGOGUI

VADOVAS PEDAGOGUI

Vilnius, 2021

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

ŠVIETIMO,
MOKSLO
IR SPORTO
MINISTERIJA

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

Žaismė ir atradimai. Rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo pedagogui, parengtos ir išleistos įgyvendinant Europos socialinio fondo lėšomis finansuojamą projektą „Inovacijos vaikų darželyje“. Projektą inicijavo Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, vykde Nacionalinė švietimo agentūra.

ŽAISMĖ IR ATRADIMAI. Rekomendacijas ikimokyklinio ugdymo pedagogui rengė autorių grupė: Ona Monkevičienė (grupės vadovė), Rita Gruodytė-Račienė, Tatjana Jevsikova, Leonas Kleniauskas, Eglė Krivickaitė-Leišienė, Asta Lapėnienė, Sonata Latvėnaitė-Kričėnienė, Rita Makarskaitė-Petkevičėnė, Ligita Neverauskienė, Viktorija Sičiūnienė, Vaida Stupurienė.

Konsultavo: Vitalija Bujanauskienė, Laimutė Jankauskienė, Edita Maščinskaitė

Leidinį recenzavo Stefanija Ališauskienė

Kalbos redaktorė Anžėlika Tekutienė
Fotografai: Lina Mickevičė, Juozas Lukošėvičius
Dizainerė Silva Jankauskaitė

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

ISBN 978-609-454-602-0
eISBN 978-609-454-603-7

Spausdino ir išleido UAB „Vitae Litera“

© Nacionalinė švietimo agentūra, 2021

TURINYS

Kokia yra rekomendacijų ikimokyklinio ugdymo pedagogui paskirtis? / 7

Kokiomis pažangiomis praktikomis ir teorijomis vadovaujama
rekomendacijose ikimokyklinio ugdymo pedagogui? / 9

Kaip rekomendacijose ikimokyklinio ugdymo pedagogui kuriami vaikai
ugdymąsi įtraukiantys kontekstai? / 15

Kokia yra rekomendacijų ikimokyklinio ugdymo pedagogui sandara? / 17

Kaip knygelėse pateikti inovatyvių vaikams skirtų veiklų ir priemonių idėjų
aprašymai? / 19

Siūlomų ugdymo formų pristatymas / 22

Pasiekimų sričių, žingsnių ir jiems siekti skirtų inovatyvių veiklų aprašų
rodyklė / 25

Literatūra, naudota rengiant vadovą pedagogui / 46

Literatūra, kuri įkvėpė knygelėse pateiktas idėjas arba buvo naudojama joms
rengti / 47

Kokia yra rekomendacijų ikimokyklinio ugdymo pedagogui paskirtis?

Rekomendacijų ikimokyklinio ugdymo pedagogui „Žaismė ir atradimai“ paskirtis yra padėti pedagogams įgyvendinti *Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašą (2014)*. Leidinyje siūlomos inovatyvios idėjos vaikų veikloms, kuriose dalyvaudami jie turės galimybę įgyti gebėjimus, svarbius vaikams nuo gimimo iki šešerių metų, dėl kurių susitarta nacionaliniu lygmeniu, rengiant minėtą *Pasiekimų aprašą*.

Leidinyje atsižvelgiama į pedagogų nuomonę, kurioms pasiekimų sritims labiausiai trūksta idėjų įdomesnėms ir prasmingesnėms vaikų veikloms organizuoti bei priemonėms panaudoti ar kurti. Kalbėdami apie inovatyvių vaikų veiklos ir priemonių idėjų poreikį, pedagogai dažniausiai įvardija šias pasiekimų sritis: 15. Tyrinėjimas, 16. Problemų sprendimas, 17. Kūrybiškumas, 18. Mokėjimas mokytis. XXI amžiuje aktualiausia plėtoti būtent šių pasiekimų sričių kompetencijas. Pedagogai taip pat įvardija aplinkos pažinimo, matematikos ir kalbos gebėjimų ugdymosi sritis: 10. Aplinkos pažinimas, 11. Skaiciavimas ir matavimas, 8. Sakytinė kalba, 9. Rašytinė kalba. Geri vaikų pasiekimai šiose srityse sukuria sėkmingo mokymosi mokykloje prielaidas. Be to, pedagogai dažnai įvardija ir šias sritis: 3. Emocijų suvokimas ir raiška, 4. Savireguliacija ir savikontrolė. Geri vaikų pasiekimai šiose srityse padeda užtikrinti jų emocinę ir socialinę gerovę, emocines mokymosi prielaidas. (Tyrimas *Pažangi pedagoginė praktika ir pedagoginės inovacijos Lietuvos vaikų darželiuose*, 2018; prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir1306/dir65/dir3/3_0.php).

Rekomendacijose ikimokyklinio ugdymo pedagogui šių sričių pasiekimams plėtoti skiriama daug dėmesio. Tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybingumo ir mokėjimo mokytis gebėjimai plėtojami nuolat, kadangi pasirinktos ugdymo formos yra tyrinėjimų laboratorijos, stotelės, kūrybinės dirbtuvės, ateljė. Kūrybingumui ugdyti skirtos atskiros knygelės: „Medžiagų dialogai“ (vaikams iki 3 m.), „Puodų orkestras“ (vaikams iki 3 m.), „Kūrybiniai dialogai“ (3–6 metų vaikams), „Pasaulis be sienų“ (3–6 metų vaikams), „Judantis pasaulis“ (3–6 metų vaikams). Kadangi vaiko kasdienybės estetika yra vienas iš stipriausių kūrybingumo ugdymo veiksmų, knygelėje „Pakylėta kasdienybė“ (vaikams iki 6 m.) atkreipiamas dėmesys į šios srities problemas ir siūloma nauja sprendimų perspektyva. Mokėjimo mokytis gebėjimams ugdyti skirta knygelė „Mokymosi veidrodis“ (3–6 metų vaikams).

Aplinkos pažinimo, skaičiavimo ir matavimo, sakytinės ir rašytinės kalbos gebėjimai plėtojami atliekant daugelį integralių veiklų. Tačiau šių gebėjimų plėtotei skirtos ir atskiros knygelės: aplinkos pažinimo gebėjimams – „Atradimų takelis“ (vaikams iki 3 m.), „Žalioji pieštukas“ (3–6 metų vaikams), „Pasaulis be sienų“ (3–6 metų vaikams); skaičiavimo ir matavimo gebėjimams – „Korys“ (vaikams iki 3 metų), „Dėlionių kilimas“ (3–6 metų vaikams); sakytinės ir rašytinės kalbos gebėjimams – „Kalbos spintelė“ (vaikams iki 3 m.), „Kalbos ir knygos gelmė“ (3–6 metų vaikams).

Technologinis ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymas ir jų informatinio mąstymo plėtojimas yra naujos, atliepiančios žinių visuomenės poreikius, tačiau į ikimokyklinio ugdymo praktiką dar tik įtraukiamos sritys. Kad vaikų ugdymo procesas būtų papildytas šių sričių inovacijomis, vaikų technologiniams gebėjimams ugdyti skirta knygelė „Energijos upė“ (3–6 metų vaikams), jų informatinio mąstymo gebėjimams plėtoti – knygelė „Realybės žaismė“ (3–6 metų vaikams).

Emocijų suvokimo ir raiškos, savireguliacijos ir savikontrolės bei kitiems emociniams socialiniams gebėjimams plėtoti skirtos knygelės: „Aš“ pasaulis“ (vaikams iki 3 m.), „Smėlio dėžė“ (vaikams iki 3 m.), „Aš – matomas ir nematomas“ (3–6 metų vaikams).

Kitas rekomendacijų ikimokyklinio ugdymo pedagogui siekis yra tobulinti ikimokyklinio ugdymo praktikos kokybę, padedant pedagogams į praktiką diegti mokslo pažanga grindžiamą ugdymą ir inovatyvius pedagoginius metodus bei priemones.

Rinkiniuose daug dėmesio skiriama STEAM, informatinio mąstymo, darnios plėtos ir kitoms sritims ugdyti. Pateikiamos veiklos ir specialiai vaikams sukurtos ugdymosi priemonės, padedančios sudėtingus mokslo atradimus padaryti prieinamus ir prasmingus vaikams. Inovatyvios veiklos parodo, kaip galima remtis tyrinėjimais ir paprastais (pagal vaikų galimybes) stebimų aki-vaizdžių reiškinių paaiškinimais. Kadangi pedagogams neretai pristinga tikslių dalykinių žinių, inovatyvių veiklų ir priemonių idėjų, aprašymuose įvestos skiltys: „Atraskime žodžius“, kuriose pateikiami žodžiai, vartotini aiškinant vaikams, ir „Svarbu žinoti“, kuriose pedagogui pateikiama būtina dalykinė informacija apie tyrinėjamus reiškinius, kad jis galėtų tinkamai diskutuoti su vaikais. Taip kuriamos prielaidos aukštesniesiems mąstymo gebėjimams ugdytis ir sėkmei mokykloje.

Rekomendacijose ikimokyklinio ugdymo pedagogui į ugdymą žvelgiama iš vaiko perspektyvos – vaikas pripažįstamas kaip savo poreikius, interesus bei patirtį turinti individualybė, gebanti autentiškai mokytis ir kaupti patirtį dialoginėje sąveikoje su pedagogu ir kitais vaikais. Vadovaujamosi pažangių užsienio ir šalies sistemų praktikomis – į vaiką orientuoto visuminio ugdymo, darnios plėtos, *Reggio Emilia*, kūrybos proceso integralumo teorijų, konstrukcionizmo, universalaus ugdymo dizaino, lauko pedagogikos, judraus ugdymosi, lėto mokymosi idėjų sinteze.

Rinkiniuose siūlomos veiklos idėjos turėtų padėti pedagogui tapti aktyviu (ne pasyviu) vaiko ugdymosi situacijų moderatoriumi, taikančiu daugelį

veiksmingų būdų: įtraukiančio mokymosi konteksto kūrimą, provokacijos, iššūkio modeliavimą, kūrybinių idėjų pažadinimą, dialogą, projekcinį mokymąsi, bendrą mąstymą ir kūrybą, refleksijas, įgalinimą ir kt.

Rinkiniuose siūlomos inovatyvios veiklos idėjos orientuotos kurti kontekstus aktyviam, iniciatyviam, judriam, patirtiniam, tyrinėjimais grindžiamam, kūrybiškam, saviraiškiam, dialogiškam, visuminiam, įtraukiam, sudarančiam daug skirtingų galimybių veikti, pažinti, kurti, komunikuoti, reflektuoti vaikų ugdymuisi. Inovatyvios veiklos idėjos orientuotos padėti vaikui tapti savo ugdymosi ekspertu.

Kokiomis pažangiomis praktikomis ir teorijomis vadovaujamesi rekomendacijose ikimokyklinio ugdymo pedagogui?

Rekomendacijose ikimokyklinio ugdymo pedagogui didelis dėmesys skiriamas **STEAM inovacijoms** – gamtamoksliniam, technologiniam, inžineriniam, matematiniam ir meniniam ugdymuisi. Daug dėmesio skiriama informatinio mąstymo prielaidų plėtojimui. Pedagogams pateikiamos įvairių veiklų ir priemonių taikymo idėjos, praturtinančios vaikų ugdymąsi šių sričių naujovėmis.

STEAM ugdymas ikimokyklinio amžiaus vaikams nėra per daug sudėtingas, nes yra paremtas natūraliu vaiko domėjimusi, kaip „veikia“ jį supantis pasaulis, polinkiu kurti daiktus ir tikrinti, kaip veikia jie. Kasdienė aplinka, kuria natūraliai domisi vaikas, šiandien yra ir natūrali (gamtinė), ir žmogaus sukurta („matantys“, „girdintys“, „kalbantys“ daiktai, pvz., žaislas, pakartojantis vaiko pasakytus žodžius). Parūpinus šiuolaikinių ugdymo priemonių, vaikai savaime perpranta technologinius, inžinerinius, matematinius, gamtamokslinius dalykus. Vaiko holistinis, sinkretiškas pasaulio suvokimas yra palanki prielaida svarbiam STEAM ugdymo principui – gamtamokslinio, matematinio, inžinerinio, technologinio ugdymo integracijai įgyvendinti.

Gamtamokslinis ugdymasis ikimokyklinio amžiaus vaikams yra mokymasis kelti klausimus apie supantį pasaulį, jį stebėti, tyrinėti, aiškintis priežasties ir padarinio ryšius, numatyti pasekmes, galimas reakcijas, argumentuoti gautus įrodymus. Vaikų domėjimosi centre yra gamtos objektai bei reiškiniai, struktūros (pvz., Žemė, Saulės sistema, ekosistemos) ir procesai, sąveikos, energija, kaita, paveldimumas.

Technologinis ugdymasis vaikams yra išradingas paprastų mechanizmų, veikiančios įrangos, turinčios tam tikras funkcijas, robotų kūrimas, naudojant krumpliciaračius, ratus, gumeles, šviesos šaltinius ir kt., sukurtų modelių išbandymas, taip pat informacinių komunikacinių technologijų ir medijų naudojimas kasdienei veiklai papildyti.

Inžinerinis ugdymasis vaikams yra medžiagų tyrinėjimas, statinių ir įrenginių projektavimas, dizaino sprendimų kūrimas, funkcijų numatymas, konstravimas, statymas, aiškinantis pusiausvyros, stabilumo, jungčių, struktūrų ypatumus ir mokantis argumentuoti sprendimus.

Meninė kūryba vaikams yra domėjimasis naujais, nežinomais, sudėtingais meninės raiškos ir dizaino dalykais, gebėjimas įsivaizduoti, fantazuoti, ieškoti netikėtų idėjų, pertvarkyti, pritaikyti.

Matematinis ugdymasis vaikams yra spalvos, formos, dydžio, erdvės, laiko supratimo plėtojimas, skaičiavimas, matavimas, problemų sprendimas, matematinio mąstymo ugdymasis, mokymasis atpažinti dėsningumus, modelius ir struktūras, informatinis mąstymas, kodavimas, programavimas.

Skaitmeniniu raštingumu ikimokykliniame amžiuje laikomas gebėjimas naudotis skaitmeninėmis technologijomis ieškant informacijos, bendraujant ir sprendžiant pagrindines problemas įvairiose gyvenimo srityse. Šis gebėjimas laikomas vienu iš aštuonių XXI amžiaus gebėjimų.

Norint, kad vaikai augtų ne tik kaip technologijų naudotojai, bet ir pradėtų suvokti, kaip technologijos veikia, kas už jų slypi, ugdomas jų informatinis mąstymas. Informatinis mąstymas – tai gebėjimas atpažinti ir formuluoti įvairius uždavinius (situacijas, problemas), logiškai tvarkyti ir analizuoti duomenis, juos atvaizduoti, taikant schemas ir modelius, įvertinti galimybes išspręsti problemą, bandyti automatizuoti sprendimą, naudojantis šiuolaikinėmis technologijomis.

Informatikos (informatinio mąstymo ir skaitmeninio raštingumo) mokymas pradedamas integruoti į Lietuvos pradinį ir priešmokyklinį ugdymą. Parengti *Priešmokyklinio ir pradinio ugdymo informatikos bendrosios programos metmenys (2017)*, kuriuos sudaro šešios pagrindinės sritys: 1) skaitmeninis turinys, 2) algoritmai ir programavimas, 3) problemų sprendimas, 4) duomenys ir informacija, 5) virtualus komunikavimas, 6) saugumas ir teisė. Tęstinumui užtikrinti, šių sričių ugdymo elementus tikslinga integruoti ir į ikimokyklinį ugdymą.

Parodose BETT (Londonas, 2019) ir „Didacta“ (Kelnas, 2019) buvo galima aiškiai stebėti tendenciją, kad siūlomos priemonės ir edukacinės praktikos skatina ikimokyklinio ugdymo pedagogus pereiti nuo formalaus prie kūrybiško, tyrinėjimais grindžiamo, judraus ugdymosi (*Science: A STEM Approach (Year 1)*, 2018; prieiga per internetą: <https://www.fivesenseseducation.com.au/science-a-stem-approach-year-1-9781925431940>).

Rekomendacijose ikimokyklinio ugdymo pedagogui STEAM veikloms siūloma pritaikyti įvairias natūralias aplinkas bei objektus ir kartu kurti konkrečias tyrinėjimo laboratorijas, stoteles, siūlomi specialūs tyrimo instrumentai (mikroskopai ir kt.). Įgyvendinant siūlomas inovatyvias veiklas su naujausiomis ugdymo priemonėmis, vaikams prieinama forma ir lygiu vyksta „susitikimai“ su skaitmeninėmis technologijomis, internetu, naujosiomis medijomis, DNR, robotika ir kt.

Tyrimai rodo, kad tik tuomet, kai pedagogas turi tinkamų dalykinių žinių, yra gerai perpratęs sąvokas, supranta reiškinius bei procesus, moka ugdymui taikyti sukurtas priemones ir sieti tai su programose numatytu turiniu, pastebimas integralus STEAM ugdymo praktikų poveikis visoms vaikų kompetencijoms.

Inovatyvių veiklų ir priemonių idėjų aprašuose modeliuojami veiksmingi STEAM ugdymo ikimokykliniame amžiuje būdai:

- iššūkių, provokacijų vaikų ugdymuisi kūrimas;
- „atvirų“, tyrinėti skatinančių medžiagų naudojimas;
- vaiko interesų ir tyrinėjimų moderavimas klausimais;
- į tyrinėjimus įtraukiančių istorijų taikymas;
- tikslingi STEAM turinio pokalbiai, klausimai, diskusijos, samprotavimai, pasinaudojant natūraliai susikūrusiomis kasdienėmis gyvenimo ir veiklos akimirkomis, vartojant veiklų aprašuose pasiūlytas STEAM srities ir kitas sąvokas, pedagogui pateiktą naudingą dalykinę informaciją;
- orientavimasis į aplinkos reiškinių tyrinėjimą, kaip pažinimo ir kūrybos kontekstą;
- vaikų ugdymąsi paremiančių ir papildančių šiuolaikinių technologijų naudojimas.

Rinkiniuose pedagogai ras inovatyvių veiklų su priemonėmis, kurios padeda vaiko mokymąsi, mąstymo ir kūrybos procesą padaryti matomus ne tik pedagogui, bet ir pačiam vaikui. Tai paskatina ugdytis aukštesniusius mąstymo gebėjimus.

Rekomendacijose ikimokyklinio ugdymo pedagogui daug dėmesio skiriama **darnios plėtros** idėjoms. Darni plėtra yra integralaus, sisteminio ugdymo filosofija. Dokumentuose „Nacionalinė darnaus vystymosi strategija (2011)“, „Darni Europa – iki 2030 m.“ (prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/info/publications/reflection-paper-towards-sustainable-europe-2030_lto), „Darnus vystymasis ir Lietuva“ (prieiga per internetą: <https://am.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/es-ir-tarptautinis-bendradarbiavimas/darnus-vystymasis/darnus-vystymasis-ir-lietuva>) iškelti ilgalaikiai tikslai, apimantys visus švietimo lygmenis, taip pat ir ikimokyklinio ugdymo lygmenį – išugdyti išsilavinusius, savarankiškus, aktyvius ir atsakingus visuomenės narius, sustiprinti intelektualinį visuomenės potencialą, kad žinios ir mokslas užtikrintų darnų ekonominių, socialinių ir aplinkosaugos tikslų įgyvendinimą. Ikimokyklinio ugdymo įstaigose darnios plėtros programos ir priemonės įgyvendinamos jau seniai, tačiau dažniausiai yra orientuotos tik į ekologinį ar aplinkosauginį ugdymą, kai ugdymo tikslas yra stiprinti vaikų ryšį su gamtos pasauliu ir perimti jo saugojimo vertybes.

Užsienio šalyse darnios plėtros programų ir priemonių įgyvendinimo ikimokyklinio ugdymo įstaigose pažangios praktikos apima visas sritis – ekonominio, ekologinio, kultūrinio ir socialinio tvarumo plėtotę. Darnios plėtros programų ir priemonių įgyvendinimo dėmesio centre – vaiko aktyvios piliečio pozicijos ugdymasis. Ugdoma vaikų pagarba biologinei, socialinei ir kultūrinei įvairovei, skatinama jų ryšio pajauta, ugdomas bendruomeniškumas, taupaus vartojimo nuostatos. Siekiant mūsų šalies ikimokyklinio ugdymo įstaigose paskatinti įvairiapusį darnios plėtros programos įgyvendinimą, rekomendacijose ikimokyklinio ugdymo pedagogui siūlomos idėjos yra grindžiamos ekonominio, ekologinio, kultūrinio ir socialinio tvarumo principais.

Siūlant pedagogines strategijas, metodus ir būdus, vadovaujamosi toliau apibūdintomis šiuolaikinėmis teorijomis ir pasaulyje žinomų bei vertinamų metodinių sistemų praktikomis.

Vadovaujamosi į **vaiką orientuoto ugdymo teorija**, t. y. siūlomos inovatyvios veiklos ir priemonės, padedančios modeliuoti ugdymą, kurio centre yra vaikas, o ne pedagogas. Siūlomi praktiniai sprendimai, kaip organizuoti ugdymo procesą, kad vaikams būtų sudarytos sąlygos patiems aktyviai veikti, tyrinėti, kurti individualiai ir kartu su grupės draugais, pasirinkti ir išbandyti skirtingus veikimo bei mokymosi būdus, pajauti ar apmąstyti, kurie būdai jiems labiau tinka, padeda įgyvendinti sumanymą. Didesnis svoris tenka spontaniškam, vaiko inicijuotam ugdymuisi, nei tikslingai organizuotam, vadovaujamam ugdymui. Tačiau pedagogo vaidmuo išlieka aktyvus, tik kitoks, taikomi kiti ugdymo būdai – įgalinantys, provokuojantys, keliantys iššūkius, paremiantys vaiko ugdymąsi (Sommer, Pramling Samuelsson, Hundeide, 2010).

Vadovaujamosi **kontekstinio ugdymosi teorija**. Anot D. E. Rose (2012), kontekstinis ugdymasis yra daugialype sąveika su socialine, kultūrine ir gamtine aplinka grindžiamas ugdymasis, kuriant ir pritaikant čia ir dabar atsirandančias ugdymosi situacijas. Ugdymosi procesas yra atviras vaikų iniciatyvoms, idėjoms, tyrinėjimams, kūrybinei saviraiškai. Jis leidžia atsiskleisti vaikų požiūriui į pasaulį, atrasti ir vystyti savus pasaulio tyrinėjimo ir kūrybinės raiškos būdus. Taigi, leidžia į ugdymosi procesą pažvelgti iš vaiko ir vaikų perspektyvos. Ugdymosi kontekstams kurti reikalingos aukšto lygio priemonės ir procesas, dialogų su vaikais, motyvuojančių vaikus ir pažadinančių jų autentišką mokymąsi, plėtojimas. Pedagogui svarbu stebėti, kuo domisi, ko nori, kaip mokosi ir kuria vaikai, kad atsiskleistų autentiškas vaiko požiūris į pasaulį. Kuriamos prielaidos pereiti nuo ilgą laiką vyravusios dvikryptės pedagogo ir vaiko sąveikos prie papildytos dialoginės vaiko sąveikos – priklausymo grupei, ugdymosi bendradarbiaujančiose grupėse, mokymosi vienam iš kito (Leseman, 2019).

Visame pasaulyje gerai žinoma **Reggio Emilia sistema**, pagal kurią modeliuojamos pažangios praktikos, grindžiamos į vaiką orientuoto ir kontekstinio ugdymo teorijomis ir skirtos vaiko kūrybingumui ugdytis. Centrinė *Reggio Emilia* teorija yra „Šimto vaiko kalbų“ teorija (Edwards, Gandini, Forman, 2012; *The Wonder of Learning*, 2017). Pagal šią teoriją, teigiama, kad yra daugiau negu vienas būdas pajauti, pažinti, išreikšti, kurti, todėl tai sudaro pagrindą įsitraukti visiems ir kiekvienam vaikui, taikant skirtingus būdus; kad pedagogas turi kurti kontekstus, pažadinančius vaikų aktyvumą, tyrinėjimus, kūrybą, o ne pats vadovauti jų veiklai; kad ugdymasis įstaigoje yra įvairių perspektyvų susidūrimas, nuolatiniai kultūriniai dialogai; kad sistema grindžiama bendru vaikų ir suaugusiųjų mokymusi. Lietuvoje *Reggio Emilia* idėjos įgyvendinamos tik fragmentiškai. Įstaigos yra perėmusios patirtį, kad aplinka yra trečiasis ugdytojas, be to, vaikų tyrinėjimams labai plačiai naudoja šviesos status. Tačiau šios pedagogikos esmė mūsų šalyje dar neįdiegta.

Italijos *Reggio Emilia* sistemoje vengiama vaikui primesti suaugusiojo pasaulio matymą ir veikimo būdus (pvz., kaip pavaizduoti daiktą piešiant), nes manoma, kad taip tik atkuriami svetima (pvz., pedagogo) patirtis. Pedagogai apmąsto procesą, kokiais būdais paskatinti vaiko vaizduotę, tyrinėjimus, padėti jam atrasti ir sukurti savo pasaulio matymo ir raiškos būdus: keliamas iššūkis; vaikai drąsinami; skatinama tyrinėti, pažinti vaizduojamą daiktą, gyvūną

ar reiškinį; vienas kitam pasakyti, parodyti ar kitaip atskleisti savo atradimus; diskutuoti, ką ir kaip darė, koks buvo rezultatas, mokantis vienam iš kito; pasiūloma daugiau tyrinėjimo būdų, leidžiančių vaikams į daiktą, gyvūną ar reiškinį pažvelgti iš kitos perspektyvos, ir kt. Taigi, pedagogas siekia paskatinti autentišką tyrinėjimą, atradimus ir raišką, taikydamas vaiko aktyvumą, mąstymą ir kūrybingumą sužadinančias strategijas. Be to, siekiama, kad vaiko mokymasis ir kūryba taptų matomi. *Reggio Emilia* sistemoje pedagogai kuria mokymosi kontekstus, provokacijas, t. y. taip sumodeliuoja priemones ir aplinką, kad ji pažadintų vaikų tyrinėjimus, idėjas, kad vaikams kiltų naujų klausimų, kad tyrinėti būtų smagu. Ne tik pedagogai, bet ir vaikai skatinami tyrinėjimo procese fotografuoti, filmuoti savo radinius, sukurtus aplinkos daiktų modelius, susidomėjimą, estetinius jausmus pažadinusius įspūdžius.

Remiantis *Reggio Emilia* patirtimi, **vaiką į ugdymąsi įtraukiančių kontekstų kūrimas** rekomendacijose ikimokyklinio ugdymo pedagogui tapo vienu iš esminių inovatyvių ugdymo situacijų modeliavimo būdų.

Vaiką į ugdymąsi įtraukiančių kontekstų kūrimas rekomendacijose ikimokyklinio ugdymo pedagogui vyksta į ugdymą(si) žvelgiant iš **kūrybos proceso integralumo teorijos** perspektyvos, leidžiančios plačiau paaiškinti *Reggio Emilia* ir kitų pažangių praktikų esmę. Remiantis šia teorija, visumiškumas kūrybos procese pasireiškia visų kūrybą lemiančių komponentų susiliejimu į vientisą struktūrą. Veiksniai, susilieję kūryboje, yra šių keturių tipų išgyvenimai: emociniai – jausminiai, intelektualiniai (pažintiniai), sensoriniai (pojūtiniai) ir estetiški (Lowenfeld, Brittain, 1987). Ši svarbi kūrybos savybė atliepia natūralų vaiko vystymąsi ir yra labai svarbi mokymosi procese, nes vaiko raida negali būti išskaidoma ir skatinama pagal atskiras ugdymo sritis. Per ankstyva specializacija, ypač jaunesniame amžiuje, nukreipia vaiko mąstymą viena linkme ir pernelyg anksti jį apriboja. Taigi, nepaisoma mokymosi visumiškumo principo. J. Davis ir H. Gardner (žr. Matonis, Šiuolaikinio meninio ugdymo koncepcijos, 2000) iškelia kūrybinio proceso, pasižyminčio visuminės aktyvumo sistemos funkcionavimu, reikšmę ir pažymi, kad integralumas pirmiausia pasireiškia per kūrybos ciklo etapus: suvokimą, kūrimą, refleksiją. Šį pilną kūrybinės raiškos proceso ciklą apvainikuoja mokymasis.

Vaiką į ugdymąsi įtraukiantys kontekstai kuriami, vadovaujantis **konstrukcionizmo teorija**, pagal kurią paaiškinama, kas padeda vaikui mokytis. S. Papertas (1991, 1995) teigia, kad žmogus geriausiai mokosi, kai aktyviai kuria, konstruoja išorinio pasaulio objektus, nesvarbu, ar stato pilis smėlio dėžėje, ar kuria visatos teoriją. Mokymąsi veikiant, kuriant įgyvendinti padeda informacinės ir komunikacinės technologijos (IKT), sukurdamos daugiau galimybių ir pasiūlydamos daugiau skaitmeninių priemonių, simbolių raiškai. IKT kuriama papildytoji realybė ir jos kūrybinė integracija su tikromis aplinkomis ir realiu veikimu suteikia vaikui daugiau galimybių mokytis.

Vaiką į ugdymąsi įtraukiančių kontekstų kūrimas vyksta, vadovaujantis **tyrinėjimais grindžiamo ugdymosi teorija**. Tyrinėjimas yra pripažįstamas kaip vienas iš svarbiausių informacinio amžiaus ugdymosi būdų. Pagrindiniai tyrinėjimais grindžiamo mokymosi bruožai yra šie: vaikai įsitraukia į diskusijas, kelia

probleminius klausimus; ieško įrodymų, argumentų ir jiems suteikia tam tikrus prioritetus; formuluoja paaiškinimus iš turimų įrodymų; bendrauja ir pristato bei paaiškina savo tyrinėjimus ir jų išvadas kitiems; vyresni vaikai ar pedagogo padedami vaikai gali bandyti susieti savo paaiškinimus su mokslo žiniomis ir teorijomis, jiems prieinama forma pateiktomis knygose (Khalaf, Zin, 2018). Vaikai iki trejų metų tyrinėja ir atranda spontaniškai, emociškai reakcija ar kalba parodydami supratimą. Tyrinėjimų pagrindas yra natūralus vaikų smalsumas ir bandymai, kuriuos atlikdami vaikai įgyja tokių gebėjimų, kaip stebėjimas (temperatūros, vėjo, paviršiaus savybių, kvapų ir kt.), klausinėjimas (kas plūduriuos? kaip greitai ištirpsta sniegas?), lyginimas (kuris indelis talpiausias? iš kurių sėklų išdygsta aukščiausi daigeliai?), gebėjimas apibūdinti, klasifikavimas (surinkti lapų kolekciją, tada sudėti švelnius lapus į vieną, o šiurkščius – į kitą krepšelį), numatymas (kiek kaladėlių reikės tiltui pastatyti?), matavimas ir kt. Pedagogas užduodamais klausimais kelia iššūkį vaikams ką nors stebėti, paaiškinti, pagrįsti savo mąstymą; įžvelgti, ką norėtų tyrinėti; daryti prielaidas; numatyti tyrinėjimo būdus.

Kuriant ugdymosi kontekstus, vadovaujamosi **universalaus dizaino ugdymuisi strategija**, kuri leidžia užtikrinti socialinę ir edukacinę visų vaikų įtrauktį į ugdymo procesą (Meyer, Rose, Gordon, 2014). Ši strategija grįsta neuromokslų teorijomis, kuriomis remiantis išplėtotą sampratą, kad kiekvienas individas pasaulį mato, suvokia ir mokosi skirtingai, todėl ugdymo procesas turėtų būti orientuotas į įvairovę. Strategija atskleidžia, kaip galima modeliuoti į kiekvieno vaiko ugdymosi sėkmę orientuotą bendrą ugdymo procesą: kaip kelti lanksčius ugdymo tikslus (uždavinius), kaip apmąstyti, kokiais skirtingais būdais vaikai parodys, kad pasiekė iškeltus tikslus; kaip numatyti kliūtis, su kuriomis gali susidurti skirtingų poreikių turintys, skirtingai besimokantys vaikai; kaip numatyti įvairius būdus ir priemones, į ugdymo procesą įtraukiančius kiekvieną vaiką; kaip parinkti įvairius vaikams reikalingos informacijos pateikimo būdus, remiantis multimodaliu priegiu, skirtingų ugdymo sričių „kalbomis“ ir simboliais, modeliais ir kitais sisteminimo bei apibendrinimo būdais; kaip sukurti įvairias veiklos ir raiškos galimybes. Įvairovė kuriama, siekiant kuo labiau sumažinti mokymosi kliūtis, kad kiekvienas vaikas turėtų galimybę pasirinkti sau patogiausią, veiksmingiausią mokymosi būdą.

Kuriant ugdymosi kontekstus, įgyvendinamos ir **lauko pedagogikos idėjos**. Plėtojamos praktikos, kai ugdymasis iš uždarų vidaus aplinkų persikelia į ugdymo įstaigos lauko aplinkas, lauko aplinkoje sukuriama vaikams visuminio ugdymosi galimybės: vaikai lauke gali piešti, mokytis matematikos, skaityti ir rašyti, ne tik stebėti ar kitaip tyrinėti gamtą (Kalantzis, Cope, 2012).

Mažinama takoskyra tarp vaikų žaidimo ir ikiakademinių gebėjimų ugdymosi atliekant kitas veiklas, nes tai skaido ugdymosi procesą, einama **link vaiko mokymosi žaidžiant, žaismės mokantis** (Sommer, Pramling Samuelsson, Hundeide, 2010).

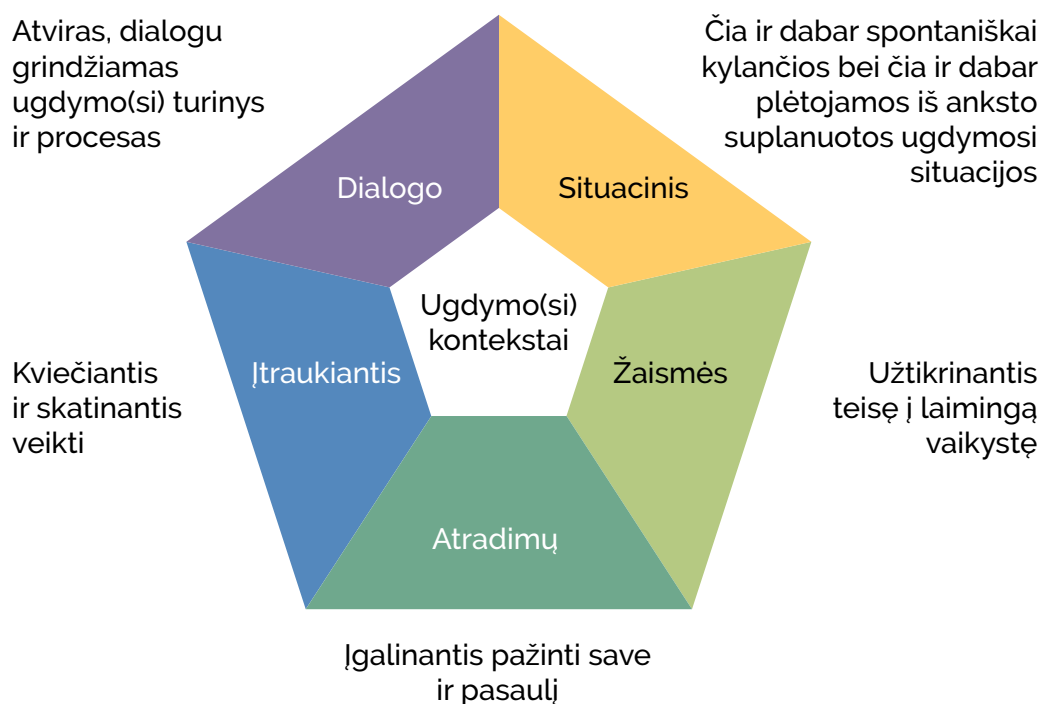
Kaip rekomendacijose ikimokyklinio ugdymo pedagogui kuriami vaikų į ugdymąsi įtraukiantys kontekstai?

Rekomendacijose ikimokyklinio ugdymo pedagogui siūloma daug įvairių vaikų į ugdymąsi įtraukiančių kontekstų kūrimo būdų:

- smalsumą, tyrinėjimus, kūrybinę raišką skatinančios aplinkos modelia-vimas;
- vaikų dėmesį patraukiančių priemonių parinkimas ir vaikus įtraukiančių situacijų kūrimas, stengiantis atliepti vaikų domėjimosi įvairovę;
- stebėjimas, ką ir kaip veikia vaikai, vaikų veiklos dokumentavimas, dia-logas su vaikais, juos padrašinant tolesniems, netikėtiems tyrinėjimams;
- skatinimas mąstyti, plėtoti savo idėjas, naudojant įvairias medžiagas, priemones, pakeičiant situaciją;
- vaikų drąsinimas tikrinti ir tas savo idėjas, teorijas, vaizduotės produktus, kurie, suaugusiųjų akimis, yra nereikšmingi ar klaidingi;
- dialogų tarp kontrastingų dalykų kūrimo strategijos taikymas;
- provokacijos, iššūkio situacijos kūrimas;
- tyrinėjimo, kūrybos situacijų kontrolės perleidimas vaikams;
- klausimų uždavimas, siekiant padėti vaikams rasti žodžius savo idėjoms išreikšti;
- atvirieji klausimai vaikams apie tai, ką jie atliko, kas nutiko ir kt., užduoda-mi pagal vaiko supratimą, sekant jo mąstymo eigą;
- skatinimas pabandyti tai, ką daro kitas, diskutuoti;
- vaizduotės, prisiminimų, „mąstymo rankomis“, „mąstymo visu kūnu“, „įkūnytojo mokymosi“, uoslės ir kitų pojūčių įtraukimas;
- pakankamai laiko vaikams mąstyti, tyrinėti ir kt. skyrimas.

Kontekstų kūrimas yra gerai apgalvotas, apmąstytos situacijos, įtraukian-čios vaikus į veiklą, pažadinančios jų tyrinėjimus, kūrybinius bandymus. Tuo-se pačiuose sukurtuose ugdymosi kontekstuose vaikai save išreikš skirtingai, kadangi sukurta aplinka yra atvira įvairiems vaikų bandymams, idėjų plėto-jimui sąveikose tarp vaikų, yra vietos ir pedagogo inicijuotiems iššūkiams ar netiesioginei paramai.

Rekomendacijose ikimokyklinio ugdymo pedagogui siūloma kurti šiuos ugdymo(si) kontekstus (žr. 1 pav.):

1 pav. Ugdymo(si) kontekstai rekomendacijose ikimokyklinio ugdymo pedagogui

Situacinio ugdymo(si) kontekstas:

- iš vaiko spontaniškai čia ir dabar kylančios ugdymosi situacijos ir idėjos, kurias palaiko pedagogai;
- pedagogo modeliuojamos vaikų ugdymosi situacijos, plėtojamos čia ir dabar, atsižvelgiant į vaikų domėjimąsi, tyrinėjimus ir kūrybinę raišką, net jeigu jos buvo apgalvotos ir suplanuotos anksčiau;
- kitų ugdymo proceso dalyvių, tėvų ar svečių čia ir dabar modeliuojamos ugdymosi situacijos.

Žaismės kontekstas:

- vaikų vaizduotės žaidimai pripažįstami kaip prioritetinga ugdymosi veikla;
- siekiama, kad žaismė lydėtų vaikų bendravimo, judėjimo, tyrinėjimo ir kūrybinės raiškos situacijas;
- vaikas skatinamas žaisti vaizduote, kalba, kūnu, pojūčiais.

Atradimų kontekstas:

- modeliuojamos pasaulio ir savojo „aš“ tyrinėjimų bei atradimų situacijos;
- modeliuojamos situacijos, kuriose vaiko mąstymo ir kūrybos procesas tampa matomas pačiam vaikui ir pedagogui;
- kuriamos situacijos, leidžiančios vaikui atrasti būdus, kurie jam padeda pažinti pasaulį ir save, palengvina mokymąsi, kūrybinę raišką, bendravimą, problemų sprendimą.

Dialogo kontekstas:

- vaikų tyrinėjimui ir kūrybinei raiškai siūlomi „dialogai“ tarp kontrastingų dalykų;

- pripažįstami dialogai tarp skirtingų pasaulio matymo perspektyvų – vieno vaiko ir kito vaiko požiūrio, skirtingų socialinių grupių žmonių požiūrio ir kt.;
- laikomasi požiūrio, kad dialogai tarp vaiko ir pedagogo, tarp vaikų, kitų ugdymo proceso dalyvių, vaiko ir aplinkos turi didelę ugdomąją galią;
- kuriamas dialogiškas ugdymosi procesas.

Įtraukiantis ugdymo(si) kontekstas:

- ugdymo(si) aplinkos ir situacijos modeliuojamos taip, kad kvieštų ir skatintų vaiką įsitraukti;
- modeliuojamos situacijos, kad vaikas įsitrauktų emociškai, viso kūno pojūčiais, pažinimo ir mąstymo procesais, vaizduote;
- kuriama situacijų ir priemonių įvairovė, kad būtų pašalintos mokymosi kliūtys, ir kiekvienas vaikas pagal savo galias įsitrauktų į ugdymosi procesą;
- siūlomos veiklos, įtraukiančios visą bendruomenę (tėvus, kitus įstaigos darbuotojus, kviestinius profesionalus ir kt.).

Kontekstams kurti palankios formos yra **kūrybinės dirbtuvės, kūrybinės ateljė, tyrinėjimų laboratorijos, tyrinėjimų stotelės, projektai, išvykos** ir kt.

Ugdymosi kontekstų kūrimas padeda išspręsti šias dilemas (Taconis, den Brok, Pilot, 2016):

- orientuoja į vaiko žinojimo kūrimą, o ne į žinių perdavimą ir perėmimą;
- sukuria galimybes mokytis visumiškai, kompleksiškai, o ne atliekant dalines užduotis;
- sutelkia dėmesį į vaiko kuriamas asmenines prasmes, o ne į pedagogo perduodamas prasmes;
- integruoja realaus gyvenimo ir mokslinėmis žiniomis grindžiamas situacijas, kuria neformalią ugdymosi aplinką;
- skatina mokymąsi bendradarbiaujant, o ne tik individualų mokymąsi;
- plėtoja mokymosi kultūrą.

Kokia yra rekomendacijų ikimokyklinio ugdymo pedagogui sandara?

Rekomendacijas ikimokyklinio ugdymo pedagogui „*Žaismė ir atradimai*“ sudaro:

1. Vadovas pedagogui.

2. Knygelė vaikams iki šešerių metų – *Pakylėta kasdienybė.*

3. Knygelių rinkinys vaikams iki trejų metų. Jį sudaro 8 knygelės: *Judantys laiptai, „Aš“ pasaulis, Smėlio dėžė, Kalbos spintelė, Atradimų takelis, Korys, Puodų orkestras, Medžiagų dialogai.*

4. Knygelių rinkinys vaikams nuo trejų iki šešerių metų. Jį sudaro 10 knygelių: *Judantis pasaulis, „Aš“ – matomas ir nematomas, Kalbos ir knygos gelmė,*

Žalioji pieštukas, Energijos upė, Dėlionų kilimas, Pasaulis be sienų, Kūrybiniai dialogai, Mokymosi veidrodis, Realybės žaismė.

5. Priedai knygelėms: *Judantys laiptai, „Aš“ pasaulis, Korys, „Aš“ – matomas ir nematomas, Žalioji pieštukas, Mokymosi veidrodis, Realybės žaismė.*

Knygelėse natūraliai integruojamas vaikų ugdymasis grupėje, visoje įstaiigos vidaus ir lauko aplinkoje, išvykose, edukacinėse erdvėse už įstaiigos ribų, realioje ir virtualioje aplinkoje.

Knygelių turinys integralus. Kiekviena knygelė turi savo koncepciją, kuri pateikiama įvadiniuose knygelės lapuose.

Knygelės įvadą sudaro šios dalys:

a) Konceptuali knygelės schema „Pasiiekimų jungtys ugdymo veiklos aprašuose“ – schemoje nurodyta centrinė pasiekimų sritis (sritis) (pateikta schemos centre), šios (šių) pasiekimų srities (sričių) gebėjimų plėtotei skirti visi ugdymo veiklos aprašai – kiekvieno jų pavadinimas ir puslapis, kuriame galima rasti aprašą; kitos integraliai plėtojamos pasiekimų sritys išdėstytos aplink, nurodant, kuriuose knygelę sudarančiuose veiklos aprašuose šių sričių gebėjimai yra plėtojami.

b) Skyrius „Knygelės akcentai“, kuriame keliais sakiniais, glausta forma išsakomos konceptualios knygelės rengimo idėjos, nurodoma, iš kiek dalių sudaryta knygelė.

c) Skyrius „Galimybės“, kuriame nurodomi vaikų ugdymuisi svarbiausi aspektai.

d) Skyrius „Rodyklės pedagogui“, kuriame pateikiami patarimai pedagogui, kaip jis galėtų įgyvendinti siūlomas veiklas.

e) Skyrius „Veiklų formos“, kuriame trumpai paaiškinama, kokias ugdymo formas galėtų taikyti pedagogas.

Knygelių koncepcijos grindžiamos šiais principais:

- knygelė skirta kokio nors reiškinių (pvz., energijos) tyrinėjimams;
- knygelė skirta kuriai nors pasiekimų sričiai (pvz., mokėjimo mokytis gebėjimams ugdytis), bet paremta ir platesniais integraciniais ryšiais;
- knygelė skirta platiems, netikėtiems integraciniams ryšiams atskleisti (pvz., knygelė *Pasaulis be sienų*);
- viena iš knygelių – *Pakylėta kasdienybė* – skirta visuminės estetiškos švietimo įstaiigos aplinkos formavimo, vizualinės taršos, šabloniško vaikų piešinių turinio ir eksponavimo problematikai.

Siūlomi inovatyvių veiklų ir priemonių idėjų aprašymai neapima viso ugdymo turinio, tačiau pedagogams parodo svarbiausius būdus, kaip jie patys galėtų modeliuoti ugdymą.

Knygelių rinkiniuose siekiama parodyti kuo įvairesnes inovatyvias vaikų ugdymo modeliavimo galimybes, kad pedagogai mokytųsi kurti turtingas, daug galimybių teikiančias, skirtingas vaikų mokymosi stilius atliepančias ugdymo situacijas.

Kaip knygelėse pateikti inovatyvių vaikams skirtų veiklų ir priemonių idėjų aprašymai?

1. Nurodoma, ko sieksime.

Siektinų pasiekimų pavyzdys:

---

16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS. 4 žingsnis: išbando paties taikytus, stebėtus ar naujai sugalvotus veikimo būdus, stebi savo veiksmų padarinius.

Kadangi inovatyvių veiklų ir priemonių vaikams idėjos knygelėse yra skirtos siekti ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų, aprašytų *Pasiekimų apraše, tai, ko siekiama, pristatoma pirmiausia*. Nurodoma pasiekimų sritis ar sritys ir tos srities ar sričių pasiekimų žingsnis (-iai).

2. Rekomenduojama veiklos forma, vieta ir trukmė.

Knygelėse siūlomos šios **veiklos formos**: žaidimas, realybių žaidimas, tyrinėjimų laboratorija, tyrinėjimų stotelė, atradimų stotelė, judesių tyrinėjimo stotelė, kūrybiniai judesio tyrinėjimai, spontaniški tyrinėjimai, problemų sprendimo stotelė, istorijų kūrimo stotelė, pažinimo sala, kūrybinės dirbtuvės, judesio laboratorija, kūrybinė laboratorija, kūrybinė ateljė, bendravimo sala, virtuali kelionė, vaikų projektas.

Kiekviename apraše yra rekomenduojama **veiklos vieta**: vidaus erdvė, lauko erdvė, išvykos, reali ir virtuali aplinka.

Veiklos trukmė griežtai neregamentuojama. Ugdymo veiklos apraše veiklų trukmė nenurodoma arba nurodoma santykinė trukmė: diena, savaitė ar kt. Tai reiškia, kad viena ne itin ilga veikla, vaikams įsitraukus ir susidomėjus, jų iniciatyva gali būti išplėtota į kelių dienų ar savaitės veiklą. Savaitės trukmės veikla gali būti plėtojama, atsirinkus tik atskirus jos epizodus pagal vaikų poreikius ir galimybes, arba, priešingai, ji gali tęstis ir kelias savaites.

3. Pateikiamas vaikams patrauklus, prasmingas inovatyvios veiklos pavadinimas. Kai kurie pavadinimai yra kilę iš vaiko pasaulio suvokimo ir kalbinės raiškos. Jie atspindi vaiko teorijas apie jį supantį pasaulį ir tai, „kaip pasaulis veikia“. Inovatyvių veiklų (ar veiklų su priemonėmis) pavadinimai yra prasmingi, išreiškia tam tikrą conceptualų požiūrį į tai, ką ir kaip vaikas ugdysis, į kokius atradimus bus vedamas. Pavyzdžiui, veikla „Popieriaus ir molio dialogas“ skirta plėtoti vaiko kūrybinį mąstymą, kai integruojant du skirtingus objektus sukuriamas naujas netikėtas darinys; veikla „Tylioji vandens gyventoja“ pažadina vaikų smalsumą ir tyrinėjimus, siekiant išsiaiškinti, kas tai; veikla „Realybių susitikimas“ patraukia vaikus tyrinėti realios ir virtualios aplinkos paslaptis, įprastą tikrovę susieti su skaitmeniniu turiniu.

4. Knygelėje vartojamas simbolinis ženklas „Dėmesio centre“. Šiuo simboliu žymima tai, kas yra vaikų ir pedagogų dėmesio centre, įgyvendinant inovatyvias veiklas ar veikiant su priemonėmis. Šiuo

simboliniu ženklu žymimi klausimai, skirti pedagogams, kurie padeda veikti kryptingai ir siekti numatytų ugdymosi rezultatų.

5. Simbolinis ženklas „Atraskime žodžius“. Simboliniu raktų ženklu žymimi žodžiai, kuriuos savo kalboje rekomenduojama vartoti pedagogui, plėtojant inovatyvias veiklas ar vaikams veikiant su inovatyviomis priemonėmis. Pedagogas vartoja tikslus terminus, kad vaikas girdėtų taisyklingą kalbą. Taip jis padeda vaikams atrasti žodžių reikšmes ir, pagal savo galimybes, dalį jų įsiminti. Pedagogas neragina vaikų išmokyti ir vartoti visus žodžius, dalis žodžių lieka pasyviajame vaiko žodyne. Pedagogui orientuojantis ne tik į būtinią žodyną, sudaromas prielaidos vaiko supratimo ir kalbos plėtrai.

6. Simbolinis ženklas „Priemonių dėžutė“. Šiuo ženklu žymimos priemonės, reikalingos vaikų ir pedagogo veiklai.

7. Pasiūlomas vaikams veiklai įkvepiantis iššūkis. Įkvepiantis iššūkis – tai pedagogo vaikams emociškai patraukliais, motyvuojančiais būdais siūloma veikla, kuri jiems yra netikėta, nauja, neištyrinėta, reikalaujanti mąstyti, susitelkti ar kitų pastangų. Ši veikla paprastai yra orientuota „pagauti“ vaikų dėmesį, padėti jiems įsitraukti į tolesnę inovatyvią veiklą ar veikimą su įvairesnėmis priemonėmis. Įkvepiantis iššūkis gali būti pasakojimas, muzikos kūrinys, vaizdo įrašas, veikėjas, netikėtas įspūdis ar kita. Įkvepiantis iššūkis pateikiamas ne kiekviename inovatyvių veiklų ir priemonių vaikams idėjų apraše, o tik ten, kur jo reikia.

8. Aprašomas į veiklą įtraukiantis kontekstas. Aprašomi svarbiausi ugdymosi aplinkos (socialinės, kultūrinės, gamtinės ir kt.) kūrimo aspektai, leidžiantys čia ir dabar susikurti vaikų ugdymosi situacijoms. Ugdymosi procesas tampa atviras vaikų iniciatyvoms, idėjoms, tyrinėjimams, kūrybinei saviraiškai. Jis leidžia atsiskleisti vaikų požiūriui į pasaulį, atrasti ir vystyti savus pasaulio tyrinėjimo ir kūrybinės raiškos būdus. Leidžia į ugdymosi procesą pažvelgti iš vaiko ir vaikų perspektyvos. Tuose pačiuose sukurtuose ugdymosi kontekstuose vaikai save išreiškia skirtingai, kadangi sukurta aplinka yra atvira įvairiems vaikų bandymams, idėjų plėtotei vaikų tarpusavio sąveikose, pedagogo inicijuotiems iššūkiams ar netiesioginei paramai.

Aprašant į veiklą įtraukiančius kontekstus, nurodomi svarbiausi jų kūrimo komponentai: kokia bus esminė provokacija, įtraukianti vaikus; kokių priemonių reikės, kaip jas sudėlioti, kaip sukurti aplinką, kad provokacija pavyktų; kaip sukurti galimybių įvairovę, kas paskatins vaikų dialogus. Numatoma, kas ir kaip, be pedagogo, įsitrauks į veiklą – tėvai, kiti įstaigos darbuotojai. Sukurtas veiklos kontekstas iliustruojamas nuotraukomis, kurios padarytos, išbandant sukurtas idėjas su vaikais Lietuvos ugdymo įstaigose.

9. Simbolinis ženklas „Svarbu žinoti“ žymi pedagogui skirtą vaikų veiklos sėkmei svarbią informaciją. Pedagogui pateikiama mokslu grindžiama informacija: inovatyviai veiklai ir darbui su inovatyviomis

priemonėmis aktualios sąvokos, jų apibrėžtis; trumpas aprašymas, kokie gamtamoksliniai, socialiniai ar kiti reiškiniai bei procesai vyksta, kaip jie vyksta; koks matomas rezultatas atsiranda dėl nematomų procesų ir kt. Pedagogui taip pat pateikiama informacija, kaip sudėtingus reiškinius paprastai paaiškinti vaikams. Pateikiami paaiškinimai, kodėl vaikų veiklą svarbu organizuoti būtent taip, kaip siūloma, kokią vertę šis veikimo būdas sukuria.

10. Simbolinis ženklas „Veiklos žingsniai“ žymi veiklos eigos aprašymą. Aprašoma, kada ir ką pedagogas galėtų pasiūlyti vaikams; kaip jis turėtų stebėti vaikus, pamatyti jų idėjas, sumanymus; kada ir kokius klausimus galėtų kelti, kada modeliuoti iššūkio situaciją, kada pasiūlyti kitų užduočių, kad jos papildytų pirmąją veiklą ar padėtų daryti atradimus; kaip padėti vaikams žodžiais išreikšti tai, ką jie suvokė, atrado ar sukūrė; kaip paskatinti vaikų dialogus, kaip kartu su jais apmąstyti, ko jie išmoko. Veiklos eiga ir jos rezultatai pagal poreikį iliustruojami viena ar keliomis nuotraukomis.

11. Pateikiami simboliniai ženklai, kurie žymi veiklos pobūdį:

Ženklas „Karoliai“ – veikla visai vaikų grupei.

Ženklas „Sagutės“ – veikla vaikų grupei, porai.

Ženklas „Skrybėlė“ – individuali veikla vaikui.

12. Pateikiama alternatyvų, kaip pritaikyti veiklą vaikų įvairovei. Siekiant įgyvendinti įtraukijį ugdymą ir taikant universalų ugdymo dizainą, pedagogui pateikiami pavyzdžiai, kaip jis galėtų iš anksto apmąstyti galimus ugdymosi sunkumus, su kuriais susiduria specialiųjų ugdymosi poreikių turintys ar mažai patirties konkrečioje srityje įgiję vaikai. Laikomasi nuostatos, kad ugdymosi kliūtis sukuria netinkamai parengta aplinka. Apmąščius, kokių alternatyvų galima pasiūlyti, vaikas išvengtų sunkumų. Čia pat pateikiamos rekomendacijos, kaip minėtus sunkumus būtų galima „apeiti“, įveikti, pasiūlant daugiau veiklos alternatyvų, iš anksto pertvarkant ir pritaikant aplinką, kokią paramą vaikams suteikti, padedant visiems vaikams įsitraukti į bendrą ugdymosi procesą.

Pageidautina, kad galimus vaikų ugdymosi sunkumus kartu su pedagogu apsvarstytų švietimo pagalbos specialistai, kad pasiūlytų ugdymo alternatyvų, kurias galima natūraliai integruoti į bendrą ugdymo procesą.

Viename inovatyvių veiklų ir priemonių vaikams idėjų apraše nurodomi vienas du sunkumai, o ne visi galimi. Taip siekiama pateikti pedagogui mąstymo modelį, kuriuo vadovaudamasis ir atsižvelgdamas į savo grupės vaikų specialiuosius poreikius, jis išmokytų pats numatyti galimus savo grupės vaikų sunkumus.

13. Nurodoma, ką stebėti ir vertinti, analizuojant, ar vaikai įgijo numatytus

pasiekimus. Ikimokyklinio ugdymo pedagogams vis dar sunku perprasti požymius, kurie rodo, kad vaikas įgijo numatytus pasiekimus. Todėl skiltyje „Ką stebėti ir vertinti?“ keliami klausimai, atskleidžiantys pedagogams, kokie išoriškai pastebimi požymiai rodo, kad vaikas žinojimą ar gebėjimą įgijo. Šalia klausimo skliausteliuose nurodomas pasiekimų srities numeris, padedantis susieti stebimą požymį su konkrečia pasiekimų sritimi ir pasiekimų žingsniu.

14. Pateikiamos idėjos veiklai plėtoti. Aprašoma, kaip galima pratęsti veiklą ugdymo įstaigoje ar namuose su tėveliais.

15. Pateikiamos naudingos nuorodos. Pedagogų prašymu pateikiamos nuorodos į jiems naudingus informacijos šaltinius – vaizdo ir garso įrašus, vaikams skirtas knygas, skaitmeninius išteklius, interaktyvius žaidimus ir kt. Tai skatina pedagogus praplėsti savo kompetenciją ir patiems praturtinti vaikų veiklą inovatyviomis idėjomis.

Knygelė „Pakylėta kasdienybė“ turi savitą formą. Knygelėje sprendžiamos įsisenėjusios, rutininės vaikų gyvenimo ugdymo įstaigoje organizavimo problemos, tad veiksmingiems pokyčiams inicijuoti teko surasti tinkamą formą. Pirmoje dalyje „Žvilgsnis iš šalies“ iškeliamą įstaigų kasdienybei aktuali problema. Antroje dalyje „Iškvėpiančios galimybės“ siūlomi nestandartiniai, estetiški sprendimai.

Siūlomų ugdymo formų pristatymas

Tyrinėjimų laboratorija – vaikų tyrinėjimams sukurtas ugdymosi kontekstas nuolat veikiančioje laboratorijoje. Sukurtas kontekstas – tai priemonės, įranga, tyrinėjimo įrankiai, radinių fiksavimo formos, tam tikras jų išdėstymas, provokacijos, sumodeliuotos tyrinėjimo situacijos ir kt. Laboratorija gali veikti atskiroje patalpoje arba tai gali būti grupėje įrengta nuolatinė tyrinėjimų erdvė.

Tyrinėjimų stotelė ar stotelės – vaikų tyrinėjimams sukurtas ugdymosi kontekstas visoje grupės ir (ar) lauko aplinkoje. Sukurtas kontekstas – tai priemonės, įranga, tyrinėjimo įrankiai, radinių fiksavimo formos, tam tikras jų išdėstymas, provokacijos, sumodeliuotos tyrinėjimo situacijos ir kt. Grupėje kuriant ugdymosi kontekstą su tyrinėjimų stotelėmis, laisvai pertvarkoma visa aplinka, atsisakoma stacionariai veikiančių tradicinių erdvių. Gali būti kuriamos savo turiniu įvairios tyrinėjimų stotelės, pvz., judesių tyrinėjimo stotelė, muzikos tyrinėjimo stotelė ir pan.

Atradimų stotelė ar stotelės – į vaikų asmeninius ar bendrus atradimus vedančio ugdymosi konteksto kūrimas visoje grupės ir (ar) lauko aplinkoje. Sukurtas kontekstas orientuotas į to, kas nepatirta, nematyta, negirdėta, nepajauta, atradimą, išbandymą, kūrimą. Priemonės, tyrinėjimo ir mąstymo įrankiai,

kontrastingos medžiagos, refleksijų formos parinktos ir išdėstytos taip, kad skatintų į įprastus dalykus pažvelgti kitaip.

Spontaniški tyrinėjimai – visoje grupės aplinkoje sukurtas netikėtus spontaniškus atradimus skatinantis ugdymosi kontekstas. Parenkami žaislai, daiktai ar sukuriamos priemonės, su kuriais vaikai atlieka įprastus veiksmus, kurių rezultatas jiems būna netikėtas, nustebina, pradžiugina. Sukurtas kontekstas skirtas į regėjimo lauką patekusių žaislų, daiktų, priemonių spontaniškam tyrinėjimui, kuris būdingas vaikams iki 3 metų.

Pažinimo sala ar salos – visoje grupės ir (ar) lauko aplinkoje sukurtas ugdymosi kontekstas, plečiantis vaiko pažinimą kuo įvairesniais patirtiniais būdais. Sukurtas kontekstas apima ne tik tyrinėjimui skirtas priemones, bet ir aplinkas, priemones, būdus, provokacijas, sumodeliuotas situacijas pajauti, įsivaizduoti, modeliuoti, kurti, išreikšti, pristatyti, reflektuoti.

Bendravimo sala ar salos – grupės ir (ar) lauko, ir (ar) skaitmeninėje aplinkoje sukurtas ugdymosi kontekstas, orientuotas paskatinti kontaktus, santykius, ryšius, komunikavimą tarp vaikų ir mokymąsi spręsti kylančias bendravimo problemas. Sukurtas kontekstas – tai bendrų žaidimų, bendros veiklos vietos; priemonės, įranga, tyrinėjimo, radinių ir refleksijų įrankiai, padedantys aiškintis ir kurti tarpusavio santykius.

Problemų sprendimo stotelė ar stotelės – grupės ir (ar) lauko aplinkoje sukurtas ugdymosi kontekstas, skatinantis mokytis spręsti problemas. Kontekstas – tai priemonės, įranga, tam tikras jų išdėstymas; sukurtos provokacijų, iššūkio situacijos; problemų tyrinėjimo iš skirtingos perspektyvos ir sprendimo įrankiai, refleksijos formos ir kt.

Istorijų kūrimo stotelė ar stotelės – sukurtas ugdymosi kontekstas, skatinantis vaikus kurti istorijas. Tai erdvės, kuriose yra knygų, paveikslėlių, meno priemonių, priemonių vaizdo ir garso įrašams, priemonių istorijoms pristatyti, diskusijoms; sumodeliuotos provokacijos, iššūkio situacijos.

Vaikų projektas – sukurtas ugdymosi kontekstas, skatinantis pačius vaikus surasti idėją projektui, rinkti informaciją, tyrinėti, kurti, parengti projekto pristatymą ir jį pristatyti kitiems.

Virtuali kelionė – sukurtos sąlygos ir kontekstas, naudojantis skaitmeninėmis technologijomis, susisiekti su kitų Lietuvos regionų ar užsienio šalių ugdymo įstaigomis ir dalytis patirtimi su šių įstaigų vaikais.

Kūrybinė ateljė – ateljė veiklos forma siejama su menininko ar amatininko dirbtuvių įvaizdžiu. Tai atskiroje patalpoje arba grupėje įrengta nuolatinė erdvė, pasižyminti išskirtine medžiagų ir priemonių gausa bei įvairove. Čia svarbu, kad

jos būtų matomos ir sistemiškai išdėstytos, kad vaikas turėtų galimybę matyti ir pasirinkti. Organizuojant veiklą ateljė forma, pabrėžiama estetiškoji dimensija, vyksta nuolatinis „dialogas“ tarp vaiko ir medžiagų, vaiko ir suaugusiojo bei bendraamžių. Todėl darbinis triukšmas, pokalbiai, laisvas darbo vietos pasirinkimas ar jos pakeitimas yra neatsiejama ateljė veiklos dalis.

Kūrybinės dirbtuvės – bendradarbiavimu grįsta kūrybinės veiklos forma, skirta konkrečiai kūrybinei idėjai įgyvendinti. Joms organizuoti sukuriama konkretus kontekstas, o jų organizavimas trunka apibrėžtą laiko tarpą. Organizuojant veiklą kūrybinių dirbtuvių forma, pabrėžiama ne individuali vaiko kūrybinė raiška, bet bendras visos grupės darbas, siekiant įgyvendinti konkrečią idėją. Todėl kūrybinių dirbtuvių pabaigoje aptariamas ne tik bendras rezultatas, bet ir pats kūrybos ir bendradarbiavimo procesas.

Žaidimas – tai pagrindinė vaikų gyvenimo ir ugdymosi forma. Vaikų vaizduotės, kalbos, mąstymo, kūno raiškos žaismė lydi kiekvieną vaikų veiklą, tyrinėjimus bei atradimus ir yra bet kurios ugdymo formos taikymo pagrindas.

Pasiekimų sričių, žingsnių ir jiems siekti skirtų inovatyvių veiklų aprašų rodyklė

1. Kasdienio gyvenimo įgūdžiai

2 žingsnis

Knygelė „Judantys laiptai“, 3 veikla „Magijos žemė“, 15 p.

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 1 veikla „Viskas apie mane“, 9 p.

Knygelė „Atradimų takelis“, 5 veikla „Vandens magija“, 26 p.

Knygelė „Korys“, 3 veikla „Milžinai ir nykštukai“, 19 p.

Knygelė „Korys“, 5 veikla „Pokyčiai“, 28 p.

3 žingsnis

Knygelė „Judantys laiptai“, 3 veikla „Magijos žemė“, 15 p.

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 7 veikla „Aš moku. Aš galiu“, 51 p.

Knygelė „Smėlio dėžė“, 2 veikla „Pliumpt, bumbt, tekšt“, 12 p.

Knygelė „Smėlio dėžė“, 5 veikla „Skalbiniai“, 24 p.

Knygelė „Atradimų takelis“, 5 veikla „Vandens magija“, 26 p.

Knygelė „Korys“, 3 veikla „Milžinai ir nykštukai“, 19 p.

Knygelė „Korys“, 5 veikla „Pokyčiai“, 28 p.

4 žingsnis

Knygelė „Judantis pasaulis“, 1 veikla „Alkanas slibinas“, 8 p.

5 žingsnis

Knygelė „Judantis pasaulis“, 1 veikla „Alkanas slibinas“, 8 p.

6 žingsnis

Knygelė „Judantis pasaulis“, 1 veikla „Alkanas slibinas“, 8 p.

2. Fizinis aktyvumas

1 žingsnis

Knygelė „Judantys laiptai“, 2 veikla „Spalvų akvariumas“, 12 p.

Knygelė „Judantys laiptai“, 4 veikla „Nykštukai ir lobis“, 19 p.

Knygelė „Kalbos spintelė“, 2 veikla „Mažieji režisieriai“, 13 p.

Knygelė „Kalbos spintelė“, 6 veikla „Knyga kaip kontekstas“, 31 p.

Knygelė „Atradimų takelis“, 1 veikla „Tyrinėju liesdamas“, 8 p.

Knygelė „Atradimų takelis“, 7 veikla „Skylučių tyrinėjimas“, 39 p.

2 žingsnis

Knygelė „Judantys laiptai“, 1 veikla „Aukštyn kojomis“, 9 p.

Knygelė „Judantys laiptai“, 3 veikla „Magijos žemė“, 15 p.

Knygelė „Judantys laiptai“, 4 veikla „Nykštukai ir lobis“, 19 p.

Knygelė „Judantys laiptai“, 5 veikla „Trys kampai“, 23 p.

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 4 veikla „Aš – vienas, mes – dviese ar trise“, 30 p.

Knygelė „Smėlio dėžė“, 1 veikla „Atpažink save“, 8 p.

Knygelė „Kalbos spintelė“, 4 veikla „Pirmųjų žodžių teatras“, 22 p.

Knygelė „Atradimų takelis“, 1 veikla „Tyrinėju liesdamas“, 8 p.

Knygelė „Atradimų takelis“, 7 veikla „Skylučių tyrinėjimas“, 39 p.

Knygelė „Medžiagų dialogai“, 3 veikla „Judantys voleliai“, 23 p.

3 žingsnis

- Knygelė „Judantys laiptai“, 1 veikla „Aukštyn kojomis“, 9 p.
Knygelė „Judantys laiptai“, 2 veikla „Spalvų akvariumas“, 12 p.
Knygelė „Judantys laiptai“, 3 veikla „Magijos žemė“, 15 p.
Knygelė „Judantys laiptai“, 4 veikla „Nykštukai ir lobis“, 19 p.
Knygelė „Judantys laiptai“, 5 veikla „Trys kampai“, 23 p.
Knygelė „Judantys laiptai“, 6 veikla „Voriukų lenktynės“, 27 p.
Knygelė „Aš“ pasaulis“, 2 veikla „Aš“ atspindžiai“, 16 p.
Knygelė „Aš“ pasaulis“, 4 veikla „Aš – vienas, mes – dviese ar trise“, 30 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 6 veikla „Knyga kaip kontekstas“, 31 p.
Knygelė „Medžiagų dialogai“, 1 veikla „Tekstilės ir pirštukų dialogas“, 8 p.
Knygelė „Medžiagų dialogai“, 6 veikla „Plytelių mozaika“, 31 p.

4 žingsnis

- Knygelė „Judantis pasaulis“, 1 veikla „Alkanas slibinas“, 8 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 2 veikla „Judesio teatras „Parko fontanas“, 13 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 4 veikla „Rankos mankštinasi, rankos šoka“, 24 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 5 veikla „Robotų breikas, plunksnų valsas“, 30 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 6 veikla „Judantis skambantis kūnas“, 37 p.
Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 2 veikla „Tvirtas ir judrus“, 15 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 2 veikla „Oi tu, taškuotoji raudonsparne!“, 14 p.

5 žingsnis

- Knygelė „Judantis pasaulis“, 1 veikla „Alkanas slibinas“, 8 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 2 veikla „Judesio teatras „Parko fontanas“, 13 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 3 veikla „Pagauk šešėlį“, 20 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 4 veikla „Rankos mankštinasi, rankos šoka“, 24 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 6 veikla „Judantis skambantis kūnas“, 37 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 7 veikla „Pasakyk, ir aš padarysiu!“, 44 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 8 veikla „Judesio abėcėlė: baltų raštai“, 49 p.
Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 4 veikla „Nenuilstanti širdelė“, 32 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 2 veikla „Oi tu, taškuotoji raudonsparne!“, 14 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 1 veikla „Popieriaus ir virvės dialogas“, 8 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 5 veikla „Judesio ir grafinės raiškos dialogas“, 30 p.

6 žingsnis

- Knygelė „Judantis pasaulis“, 2 veikla „Judesio teatras „Parko fontanas“, 13 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 4 veikla „Rankos mankštinasi, rankos šoka“, 24 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 6 veikla „Judantis skambantis kūnas“, 37 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 8 veikla „Judesio abėcėlė: baltų raštai“, 49 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 2 veikla „Oi tu, taškuotoji raudonsparne!“, 14 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 6 veikla „Judesio ir molio dialogas“, 35 p.

3. Emocijų suvokimas ir raiška

1 žingsnis

- Knygelė „Smėlio dėžė“, 1 veikla „Atpažink save“, 8 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 5 veikla „Skalbiniai“, 24 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 3 veikla „Būgnas padeda kalbėti“, 19 p.

2 žingsnis

- Knygelė „Judantys laiptai“, 4 veikla „Nykštukai ir lobis“, 19 p.
Knygelė „Aš“ pasaulis“, 3 veikla „Emocijų karuselė“, 24 p.
Knygelė „Aš“ pasaulis“, 5 veikla „Mokomės dalytis“, 38 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 1 veikla „Atpažink save“, 8 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 2 veikla „Veidrodėli veidrodėli“, 14 p.

3 žingsnis

- Knygelė „Aš“ pasaulis“, 3 veikla „Emocijų karuselė“, 24 p.
Knygelė „Aš“ pasaulis“, 5 veikla „Mokomės dalytis“, 38 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 5 veikla „Skalbiniai“, 24 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 5 veikla „Energiukai“, 30 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 2 veikla „Veidrodėli veidrodėli“, 14 p.
Knygelė „Medžiagų dialogai“, 6 veikla „Plytelių mozaika“, 31 p.

4 žingsnis

- Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 7 veikla „Socialinės istorijos“, 51 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 2 veikla „Bežodis, bespalvis filmas“, 14 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 9 veikla „Skambanti knyga“, 51 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 5 veikla „Ypatinga šventė“, 37 p.

5 žingsnis

- Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 4 veikla „Nenuilstanti širdelė“, 32 p.
Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 7 veikla „Socialinės istorijos“, 51 p.
Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 9 veikla „Pyktis: „karštos“ ir „šaltos“ mintys“, 64 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 9 veikla „Skambanti knyga“, 51 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 3 veikla „Popieriaus ir molio dialogas“, 19 p.
Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 4 veikla „Kaip man lengviau suprasti ir kurti?“, 28 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 9 veikla „Atsakingas elgesys skaitmeninėje erdvėje“, 47 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 3 veikla „Piešinių turinys“, 22 p.

6 žingsnis

- Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 9 veikla „Pyktis: „karštos“ ir „šaltos“ mintys“, 64 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 2 veikla „Bežodis, bespalvis filmas“, 14 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 9 veikla „Skambanti knyga“, 51 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 9 veikla „Ten gyvena pirmieji žmonės“, 67 p.
Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 4 veikla „Kaip man lengviau suprasti ir kurti?“, 28 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 4 veikla „Parodų rengimas“, 30 p.

4. Savireguliacija ir savikontrolė

1 žingsnis

- Knygelė „Aš“ pasaulis“, 1 veikla „Viskas apie mane“, 9 p.

2 žingsnis

- Knygelė „Aš“ pasaulis“, 1 veikla „Viskas apie mane“, 9 p.
Knygelė „Aš“ pasaulis“, 4 veikla „Aš – vienas, mes – dviese ar trise“, 30 p.
Knygelė „Aš“ pasaulis“, 5 veikla „Mokomės dalytis“, 38 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 6 veikla „Vėjo burtai“, 32 p.

3 žingsnis

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 4 veikla „Aš – vienas, mes – dviese ar trise“, 30 p.

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 5 veikla „Mokomės dalytis“, 38 p.

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 7 veikla „Aš moku. Aš galiu“, 51 p.

Knygelė „Atradimų takelis“, 6 veikla „Vėjo burtai“, 32 p.

Knygelė „Puodų orkestras“, 2 veikla „Trepinė kojų“, 14 p.

Knygelė „Medžiagų dialogai“, 1 veikla „Tekstilės ir pirštukų dialogas“, 8 p.

4 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 7 veikla „Socialinės istorijos“, 51 p.

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 8 veikla „Asmeninė erdvė“, 55 p.

5 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 7 veikla „Socialinės istorijos“, 51 p.

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 8 veikla „Asmeninė erdvė“, 55 p.

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 9 veikla „Pyktis: „karštos“ ir „šaltos“ mintys“, 64 p.

Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 9 veikla „Skambanti knyga“, 51 p.

Knygelė „Pasaulis be sienų“, 1 veikla „Virtualios kelionės po Lietuvą“, 8 p.

6 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 9 veikla „Pyktis: „karštos“ ir „šaltos“ mintys“, 64 p.

Knygelė „Pasaulis be sienų“, 1 veikla „Virtualios kelionės po Lietuvą“, 8 p.

5. Savivoka ir savigarba

1 žingsnis

Knygelė „Medžiagų dialogas“, 4 veikla „Judantys voleliai“, 23 p.

2 žingsnis

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 2 veikla „Aš“ atspindžiai“, 16 p.

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 3 veikla „Emocijų karuselė“, 24 p.

Knygelė „Smėlio dėžė“, 1 veikla „Atpažink save“, 8 p.

Knygelė „Medžiagų dialogai“, 1 veikla „Tekstilės ir pirštukų dialogas“, 8 p.

Knygelė „Medžiagų dialogas“, 3 veikla „Purvo piešiniai. Linija ir dėmė“, 18 p.

Knygelė „Medžiagų dialogai“, 4 veikla „Judantys voleliai“, 23 p.

Knygelė „Medžiagų dialogai“, 5 veikla „Šešėlių piešiniai“, 27 p.

3 žingsnis

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 2 veikla „Aš“ atspindžiai“, 16 p.

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 6 veikla „Šeima ateina į darželį. Darželis ateina į namus“, 46 p.

4 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 3 veikla „Nematoma maisto kelionė“, 25 p.

5 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 4 veikla „Nenuilstanti širdelė“, 32 p.

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 5 veikla „Kitoks nei aš“, 38 p.

Knygelė „Dėlionių kilimas“, 7 veikla „Skaičiavimo bokštai“, 37 p.

Knygelė „Pasaulis be sienų“, 1 veikla „Virtualios kelionės po Lietuvą“, 8 p.

Knygelė „Pasaulis be sienų“, 5 veikla „Mano pasas“, 36 p.

Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 4 veikla „Daikto ir piešinio dialogas“, 25 p.

Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 5 veikla „Ypatinga šventė“, 37 p.

6 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 1 veikla „Įdomiosios istorijos“, 9 p.
Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 6 veikla „Kur gimsta mintys?“, 44 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 1 veikla „Virtualios kelionės po Lietuvą“, 8 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 7 veikla „Šokyje – pasaulis“, 52 p.

6. Santykiai su suaugusiaisiais

1 žingsnis

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 1 veikla „Viskas apie mane“, 9 p.

2 žingsnis

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 1 veikla „Viskas apie mane“, 9 p.
Knygelė „Aš“ pasaulis“, 3 veikla „Emocijų karuselė“, 24 p.
Knygelė „Aš“ pasaulis“, 6 veikla „Šeima ateina į darželį. Darželis ateina į namus“, 46 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 2 veikla „Pliumpt, bumbt, tekšt“, 12 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 5 veikla „Skalbiniai“, 24 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 5 veikla „Vandens magija“, 26 p.

3 žingsnis

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 7 veikla „Aš moku. Aš galiu“, 51 p.
Knygelė „Aš“ pasaulis“, 6 veikla „Šeima ateina į darželį. Darželis ateina į namus“, 46 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 4 veikla „Žiemos šalčio pasaka“, 20 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 5 veikla „Energiukai“, 30 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 5 veikla „Vandens magija“, 26 p.
Knygelė „Medžiagų dialogai“, 5 veikla „Šešėlių piešiniai“, 27 p.

4 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 2 veikla „Tvirtas ir judrus“, 15 p.

5 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 9 veikla „Pyktis: „karštos“ ir „šaltos“ mintys“, 64 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 6 veikla „Sekų medžioklė“, 32 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 1 veikla „Virtualios kelionės po Lietuvą“, 8 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 3 veikla „Sėjau rūtą, sėjau mėtą, sėjau lelijėlę“, 23 p.
Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 4 veikla „Kaip man lengviau suprasti ir kurti?“, 28 p.

6 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 9 veikla „Pyktis: „karštos“ ir „šaltos“ mintys“, 64 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 6 veikla „Sekų medžioklė“, 32 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 1 veikla „Virtualios kelionės po Lietuvą“, 8 p.
Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 4 veikla „Kaip man lengviau suprasti ir kurti?“, 28 p.

7. Santykiai su bendraamžiais

2 žingsnis

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 3 veikla „Emocijų karuselė“, 24 p.
Knygelė „Aš“ pasaulis“, 4 veikla „Aš – vienas, mes – dviese ar trise“, 30 p.
Knygelė „Aš“ pasaulis“, 5 veikla „Mokomės dalytis“, 38 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 3 veikla „Spalvotas pasaulis“, 16 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 4 veikla „Garsas garsas, ką aš girdžiu“, 24 p.

3 žingsnis

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 4 veikla „Aš – vienas, mes – dviese ar trise“, 30 p.

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 5 veikla „Mokomės dalytis“, 38 p.

Knygelė „Smėlio dėžė“, 1 veikla „Atpažink save“, 8 p.

Knygelė „Smėlio dėžė“, 3 veikla „Spalvotas pasaulis“, 16 p.

Knygelė „Smėlio dėžė“, 4 veikla „Žiemos šalčio pasaka“, 20 p.

Knygelė „Smėlio dėžė“, 5 veikla „Energiukai“, 30 p.

4 žingsnis

Knygelė „Žalasis pieštukas“, 6 veikla „Gaublys ir pasaulio gyvūnai“, 41 p.

Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 5 veikla „Ypatinga šventė“, 37 p.

5 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 8 veikla „Asmeninė erdvė“, 55 p.

Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 8 veikla „Lėtas knygos skaitymas“, 43 p.

Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 7 veikla „Kai knyga – didesnė už mane“, 38 p.

Knygelė „Žalasis pieštukas“, 6 veikla „Gaublys ir pasaulio gyvūnai“, 41 p.

Knygelė „Pasaulis be sienų“, 1 veikla „Virtualios kelionės po Lietuvą“, 8 p.

Knygelė „Pasaulis be sienų“, 2 veikla „Upių žemėlapis“, 16 p.

Knygelė „Pasaulis be sienų“, 3 veikla „Sėjau rūtą, sėjau mėtą, sėjau lelijėlę“, 23 p.

Knygelė „Pasaulis be sienų“, 10 veikla „Tolimiausias žemynas“, 82 p.

Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 1 veikla „Popieriaus ir virvės dialogas“, 8 p.

Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 2 veikla „Žingsnis po žingsnio į sėkmę“, 17 p.

Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 4 veikla „Parodų rengimas“, 30 p.

6 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 5 veikla „Kitoks nei aš“, 38 p.

Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 9 veikla „Skambanti knyga“, 51 p.

Knygelė „Žalasis pieštukas“, 6 veikla „Gaublys ir pasaulio gyvūnai“, 41 p.

Knygelė „Pasaulis be sienų“, 1 veikla „Virtualios kelionės po Lietuvą“, 8 p.

Knygelė „Pasaulis be sienų“, 10 veikla „Tolimiausias žemynas“, 82 p.

8. Sakytinė kalba

1 žingsnis

Knygelė „Judantys laiptai“, 2 veikla „Spalvų akvariumas“, 12 p.

Knygelė „Judantys laiptai“, 3 veikla „Magijos žemė“, 15 p.

Knygelė „Judantys laiptai“, 6 veikla „Voriukų lenktynės“, 27 p.

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 1 veikla „Viskas apie mane“, 9 p.

Knygelė „Smėlio dėžė“, 1 veikla „Atpažink save“, 8 p.

Knygelė „Smėlio dėžė“, 2 veikla „Pliumpt, bumbt, tekšt“, 12 p.

Knygelė „Smėlio dėžė“, 3 veikla „Spalvotas pasaulis“, 16 p.

Knygelė „Smėlio dėžė“, 4 veikla „Žiemos šalčio pasaka“, 20 p.

Knygelė „Kalbos spintelė“, 1 veikla „Lapai“, 8 p.

Knygelė „Kalbos spintelė“, 2 veikla „Mažieji režisieriai“, 13 p.

Knygelė „Kalbos spintelė“, 4 veikla „Pirmųjų žodžių teatras“, 22 p.

Knygelė „Kalbos spintelė“, 5 veikla „Pojūčių ratas. Balta“, 26 p.

Knygelė „Puodų orkestras“, 3 veikla „Būgnas padeda kalbėti“, 19 p.

Knygelė „Puodų orkestras“, 5 veikla „Skambanti skarelė“, 29 p.

Knygelė „Medžiagų dialogai“, 2 veikla „Radinių dialogas“, 13 p.

2 žingsnis

- Knygelė „Judantys laiptai“, 3 veikla „Magijos žemė“, 15 p.
Knygelė „Aš“ pasaulis“, 1 veikla „Viskas apie mane“, 9 p.
Knygelė „Aš“ pasaulis“, 6 veikla „Šeima ateina į darželį. Darželis ateina į namus“, 46 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 1 veikla „Atpažink save“, 8 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 2 veikla „Pliumpt, bumbt, tekšt“, 12 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 3 veikla „Spalvotas pasaulis“, 16 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 4 veikla „Žiemos šalčio pasaka“, 20 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 1 veikla „Lapai“, 8 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 2 veikla „Mažieji režisieriai“, 13 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 3 veikla „Medis“, 17 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 5 veikla „Pojučių ratas. Balta“, 26 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 1 veikla „Didelė – maža spalvota žuvis“, 8 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 3 veikla „Būgnas padeda kalbėti“, 19 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 5 veikla „Skambanti skarelė“, 29 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 2 veikla „Įsitraukimai ir kontekstai“, 17 p.

3 žingsnis

- Knygelė „Judantys laiptai“, 2 veikla „Spalvų akvariumas“, 12 p.
Knygelė „Aš“ pasaulis“, 2 veikla „Aš“ atspindžiai“, 16 p.
Knygelė „Aš“ pasaulis“, 6 veikla „Šeima ateina į darželį. Darželis ateina į namus“, 46 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 1 veikla „Lapai“, 8 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 4 veikla „Pirmųjų žodžių teatras“, 22 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 6 veikla „Knyga kaip kontekstas“, 31 p.
Knygelė „Medžiagų dialogai“, 6 veikla „Plytelių mozaika“, 31 p.

4 žingsnis

- Knygelė „Judantis pasaulis“, 1 veikla „Alkanas slibinas“, 8 p.
Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 3 veikla „Nematoma maisto kelionė“, 25 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 1 veikla „Pokalbis telefonu“, 9 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 3 veikla „Interjero dizaineriai“, 23 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 6 veikla „Iliustracijų kūrimas“, 34 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 3 veikla „Paslaptingasis atvykėlis“, 21 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 4 veikla „Ilgas ir raudonas. Kas?“, 29 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 1 veikla „Rask, kur tai yra“, 9 p.

5 žingsnis

- Knygelė „Judantis pasaulis“, 1 veikla „Alkanas slibinas“, 8 p.
Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 4 veikla „Nenuilstanti širdelė“, 32 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 1 veikla „Pokalbis telefonu“, 9 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 2 veikla „Bežodis, bespalvis filmas“, 14 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 3 veikla „Interjero dizaineriai“, 23 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 6 veikla „Iliustracijų kūrimas“, 34 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 8 veikla „Lėtas knygos skaitymas“, 43 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 3 veikla „Paslaptingasis atvykėlis“, 21 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 4 veikla „Ilgas ir raudonas. Kas?“, 29 p.
Knygelė „Energijos upė“, 2 veikla „Paprastieji mechanizmai“, 16 p.
Knygelė „Energijos upė“, 4 veikla „Tiltai“, 39 p.
Knygelė „Energijos upė“, 5 veikla „Elektros energija“, 49 p.

Knygelė „Energijos upė“, 6 veikla „Atsinaujinantys energijos šaltiniai“, 60 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 4 veikla „Daikto ir piešinio dialogas“, 25 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 2 veikla „Boružėlės nuotykių“, 13 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 9 veikla „Atsakingas elgesys skaitmeninėje erdvėje“, 47 p.

6 žingsnis

Knygelė „Judantis pasaulis“, 1 veikla „Alkanas slibinas“, 8 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 2 veikla „Bežodis, bespalvis filmas“, 14 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 9 veikla „Skambanti knyga“, 51 p.
Knygelė „Žalioji pieštukas“, 3 veikla „Paslaptinis atvykėlis“, 21 p.
Knygelė „Žalioji pieštukas“, 4 veikla „Ilgas ir raudonas. Kas?“, 29 p.
Knygelė „Energijos upė“, 3 veikla „Statiniai“, 34 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 9 veikla „Ten gyveno pirmieji žmonės“, 67 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 7 veikla „Prabilę piešiniai“, 37 p.

9. Rašytinė kalba

1 žingsnis

Knygelė „Judantis laiptai“, 4 veikla „Nykštukai ir lobis“, 19 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 6 veikla „Knyga kaip kontekstas“, 31 p.

2 žingsnis

Knygelė „Judantis laiptai“, 5 veikla „Trys kampai“, 23 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 5 veikla „Pojučių ratas. Balta“, 26 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 7 veikla „Skaitiniai ne tik suaugusiesiems“, 37 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 3 veikla „Pypt! Šitas tinka!“, 18 p.

3 žingsnis

Knygelė „Judantis laiptai“, 4 veikla „Nykštukai ir lobis“, 19 p.
Knygelė „Judantis laiptai“, 5 veikla „Trys kampai“, 23 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 7 veikla „Skaitiniai ne tik suaugusiesiems“, 37 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 3 veikla „Pypt! Šitas tinka!“, 18 p.

4 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 7 veikla „Socialinės istorijos“, 51 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 3 veikla „Šiltos ir šaltos raidės“, 19 p.

5 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 7 veikla „Socialinės istorijos“, 51 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 3 veikla „Šiltos ir šaltos raidės“, 19 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 5 veikla „Raidžių ritminė muzika“, 28 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 7 veikla „Kai knyga – didesnė už mane“, 38 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 7 veikla „Šokyje – pasaulis“, 52 p.
Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 4 veikla „Kaip man lengviau suprasti ir kurti?“, 28 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 2 veikla „Boružėlės nuotykių“, 13 p.

6 žingsnis

Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 3 veikla „Šiltos ir šaltos raidės“, 19 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 5 veikla „Raidžių ritminė muzika“, 28 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 7 veikla „Kai knyga – didesnė už mane“, 38 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 9 veikla „Skambanti knyga“, 51 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 10 veikla „Tolimiausias žemynas“, 82 p.

Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 4 veikla „Kaip man lengviau suprasti ir kurti?“, 28 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 5 veikla „Skaitmeninio veikėjo kūrimas“, 28 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 8 veikla „Skaitmeninių technologijų kalba“, 42 p.

10. Aplinkos pažinimas

1 žingsnis

Knygelė „Smėlio dėžė“, 4 veikla „Žiemos šalčio pasaka“, 20 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 1 veikla „Tyrinėju liesdamas“, 8 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 1 veikla „Didelė – maža spalvota žuvis“, 8 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 2 veikla „Trepšinos kojytės“, 14 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 4 veikla „Garsas garsas, ką aš girdžiu“, 24 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 5 veikla „Skambanti skarelė“, 29 p.

2 žingsnis

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 6 veikla „Šeima ateina į darželį. Darželis ateina į namus“, 46 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 2 veikla „Pliumpt, bumbt, tekšt“, 12 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 3 veikla „Medis“, 17 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 1 veikla „Tyrinėju liesdamas“, 8 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 2 veikla „Veidrodėli veidrodėli“, 14 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 3 veikla „Pypt! Šitas tinka!“, 18 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 4 veikla „Tai ne tik medinė lentelė...“, 22 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 5 veikla „Vandens magija“, 26 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 6 veikla „Vėjo burtai“, 32 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 7 veikla „Skylučių tyrinėjimas“, 39 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 8 veikla „Gamtos radinių kraitelė“, 46 p.
Knygelė „Korys“, 3 veikla „Milžinai ir nykštukai“, 19 p.

3 žingsnis

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 6 veikla „Šeima ateina į darželį. Darželis ateina į namus“, 46 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 1 veikla „Lapai“, 8 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 2 veikla „Veidrodėli veidrodėli“, 14 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 3 veikla „Pypt! Šitas tinka!“, 18 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 4 veikla „Tai ne tik medinė lentelė...“, 22 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 5 veikla „Vandens magija“, 26 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 6 veikla „Vėjo burtai“, 32 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 7 veikla „Skylučių tyrinėjimas“, 39 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 8 veikla „Gamtos radinių kraitelė“, 46 p.
Knygelė „Korys“, 3 veikla „Milžinai ir nykštukai“, 19 p.
Knygelė „Korys“, 4 veikla „Vizualinis figūrų derinimas“, 23 p.

4 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 2 veikla „Tvirtas ir judrus“, 15 p.
Knygelė „Žalioji pieštukas“, 1 veikla „Ta, kuri gyvena kriauklėje“, 8 p.
Knygelė „Žalioji pieštukas“, 2 veikla „Oi tu, taškuotoji raudonsparne!“, 14 p.
Knygelė „Žalioji pieštukas“, 3 veikla „Paslaptinis atvykėlis“, 21 p.
Knygelė „Žalioji pieštukas“, 4 veikla „Ilgas ir raudonas. Kas?“, 29 p.
Knygelė „Žalioji pieštukas“, 5 veikla „Tylioji vandens gyventoja“, 35 p.
Knygelė „Žalioji pieštukas“, 6 veikla „Gaublys ir pasaulio gyvūnai“, 41 p.

Knygelė „Žalasis pieštukas“, 7 veikla „Auginu daržoves ir gėles“, 48 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 8 veikla „Užburiantis vanduo“, 55 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 5 veikla „Metų laikų paletė“, 28 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 3 veikla „Sėjau rūtą, sėjau mėtą, sėjau lelijėlę“, 23 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 4 veikla „Net ožys žino, kad vilkas yra žvėris“, 30 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 5 veikla „Mano pasas“, 36 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 1 veikla „Rask, kur tai yra“, 9 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 3 veikla „Stebuklingas kubas“, 18 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 4 veikla „Realybių susitikimas“, 23 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 3 veikla „Piešinių turinys“, 22 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 4 veikla „Parodų rengimas“, 30 p.

5 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 6 veikla „Kur gimsta mintys?“, 44 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 1 veikla „Ta, kuri gyvena kriauklėje“, 8 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 2 veikla „Oi tu, taškuotoji raudonsparne!“, 14 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 3 veikla „Paslaptینگasis atvykėlis“, 21 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 4 veikla „Ilgas ir raudonas. Kas?“, 29 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 5 veikla „Tylioji vandens gyventoja“, 35 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 6 veikla „Gaublys ir pasaulio gyvūnai“, 41 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 7 veikla „Auginu daržoves ir gėles“, 48 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 8 veikla „Užburiantis vanduo“, 55 p.
Knygelė „Energijos upė“, 2 veikla „Paprastieji mechanizmai“, 16 p.
Knygelė „Energijos upė“, 4 veikla „Tiltai“, 39 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 8 veikla „Vaivorykštės tiltas“, 40 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 4 veikla „Net ožys žino, kad vilkas yra žvėris“, 30 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 5 veikla „Mano pasas“, 36 p.
Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 3 veikla „Miestas iš skirtingų pusių. Reflektyvūs klausimai“, 22 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 1 veikla „Rask, kur tai yra“, 9 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 2 veikla „Boružėlės nuotykių“, 13 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 4 veikla „Realybių susitikimas“, 23 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 9 veikla „Atsakingas elgesys skaitmeninėje erdvėje“, 47 p.

6 žingsnis

Knygelė „Judantis pasaulis“, 8 veikla „Judesio abėcėlė: baltų raštai“, 49 p.
Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 6 veikla „Idomiosios istorijos“, 9 p.
Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 5 veikla „Kitoks nei aš“, 38 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 1 veikla „Ta, kuri gyvena kriauklėje“, 8 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 2 veikla „Oi tu, taškuotoji raudonsparne!“, 14 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 3 veikla „Paslaptینگasis atvykėlis“, 21 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 4 veikla „Ilgas ir raudonas. Kas?“, 29 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 5 veikla „Tylioji vandens gyventoja“, 35 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 6 veikla „Gaublys ir pasaulio gyvūnai“, 41 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 7 veikla „Auginu daržoves ir gėles“, 48 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 4 veikla „Net ožys žino, kad vilkas yra žvėris“, 30 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 5 veikla „Mano pasas“, 36 p.

Knygelė „Pasaulis be sienų“, 6 veikla „Muzikinė skaičių mašina“, 43 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 8 veikla „Dainoje – pasaulis“, 60 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 5 veikla „Skaitmeninio veikėjo kūrimas“, 28 p.

11. Skaičiavimas ir matavimas

2 žingsnis

Knygelė „Judantys laiptai“, 5 veikla „Trys kampai“, 23 p.
Knygelė „Judantys laiptai“, 6 veikla „Voriukų lenktynės“, 27 p.
Knygelė „Aš“ pasaulis“, 4 veikla „Aš – vienas, mes – dviese ar trise“, 30 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 3 veikla „Spalvotas pasaulis“, 16 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 1 veikla „Lapai“, 8 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 7 veikla „Skylučių tyrinėjimas“, 39 p.
Knygelė „Korys“, 1 veikla „Linijų karalystėje“, 8 p.
Knygelė „Korys“, 3 veikla „Milžinai ir nykštukai“, 19 p.
Knygelė „Korys“, 4 veikla „Vizualinis figūrų derinimas“, 23 p.
Knygelė „Korys“, 5 veikla „Pokyčiai“, 28 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 1 veikla „Didelė – maža spalvota žuvis“, 8 p.
Knygelė „Medžiagų dialogai“, 2 veikla „Radinių dialogas“, 13 p.

3 žingsnis

Knygelė „Judantys laiptai“, 5 veikla „Trys kampai“, 23 p.
Knygelė „Judantys laiptai“, 6 veikla „Voriukų lenktynės“, 27 p.
Knygelė „Aš“ pasaulis“, 4 veikla „Aš – vienas, mes – dviese ar trise“, 30 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 1 veikla „Lapai“, 8 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 7 veikla „Skylučių tyrinėjimas“, 39 p.
Knygelė „Korys“, 1 veikla „Linijų karalystėje“, 8 p.
Knygelė „Korys“, 2 veikla „Sekos ritmu“, 14 p.
Knygelė „Korys“, 3 veikla „Milžinai ir nykštukai“, 19 p.
Knygelė „Korys“, 4 veikla „Vizualinis figūrų derinimas“, 23 p.
Knygelė „Korys“, 5 veikla „Pokyčiai“, 28 p.
Knygelė „Korys“, 6 veikla „Penkios antelės“, 33 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 1 veikla „Didelė – maža spalvota žuvis“, 8 p.
Knygelė „Medžiagų dialogai“, 5 veikla „Šešėlių piešiniai“, 27 p.

4 žingsnis

Knygelė „Dėlionių kilimas“, 4 veikla „Grupavimo abėcėlė“, 23 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 5 veikla „Metų laikų paletė“, 28 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 6 veikla „Muzikinė skaičių mašina“, 43 p.

5 žingsnis

Knygelė „Judantis pasaulis“, 7 veikla „Pasakyk, ir aš padarysiu!“, 44 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 2 veikla „Apskritimo magija“, 13 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 3 veikla „Figūrų kilimas“, 18 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 6 veikla „Sekų medžioklė“, 32 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 8 veikla „Vaivorykštės tiltas“, 40 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 6 veikla „Muzikinė skaičių mašina“, 43 p.
Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 2 veikla „Žingsnis po žingsnio į sėkmę“, 17 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 8 veikla „Skaitmeninių technologijų kalba“, 42 p.

6 žingsnis

- Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 5 veikla „Kitoks nei aš“, 38 p.
Knygelė „Energijos upė“, 1 veikla „Mechaninė energija. Energijos virsmai“, 8 p.
Knygelė „Energijos upė“, 2 veikla „Paprastieji mechanizmai“, 16 p.
Knygelė „Energijos upė“, 4 veikla „Tiltai“, 39 p.
Knygelė „Energijos upė“, 5 veikla „Elektros energija“, 49 p.
Knygelė „Energijos upė“, 6 veikla „Atsinaujinantys energijos šaltiniai“, 60 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 1 veikla „Dvimatės ir trimatės figūros“, 8 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 3 veikla „Figūrų kilimas“, 18 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 6 veikla „Sekų medžioklė“, 32 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 7 veikla „Skaiciavimo bokštai“, 37 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 6 veikla „Muzikinė skaičių mašina“, 43 p.
Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 5 veikla „Skėčio istorijos“, 35 p.
Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 6 veikla „Veidrodiniai atspindžiai“, 39 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 6 veikla „Atgiję piešiniai“, 32 p.

12. Meninė raiška

1 žingsnis

- Knygelė „Judantys laiptai“, 2 veikla „Spalvų akvariumas“, 12 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 2 veikla „Mažieji režisieriai“, 13 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 4 veikla „Pirmųjų žodžių teatras“, 22 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 4 veikla „Garsas garsas, ką aš girdžiu“, 24 p.
Knygelė „Medžiagų dialogai“, 3 veikla „Judantys voleliai“, 23 p.

2 žingsnis

- Knygelė „Judantys laiptai“, 2 veikla „Spalvų akvariumas“, 12 p.
Knygelė „Aš pasaulis“, 6 veikla „Šeima ateina į darželį. Darželis ateina į namus“, 46 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 2 veikla „Mažieji režisieriai“, 13 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 3 veikla „Medis“, 17 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 5 veikla „Pojučių ratas. Balta“, 26 p.
Knygelė „Korys“, 1 veikla „Linijų karalystėje“, 8 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 1 veikla „Didelė – maža spalvota žuvis“, 8 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 2 veikla „Trepinė kojytė“, 14 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 3 veikla „Būgnas padeda kalbėti“, 19 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 4 veikla „Garsas garsas, ką aš girdžiu“, 24 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 5 veikla „Skambanti skarelė“, 29 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 6 veikla „Skambantys puodai“, 34 p.
Knygelė „Medžiagų dialogai“, 1 veikla „Tekstilės ir pirštukų dialogas“, 8 p.
Knygelė „Medžiagų dialogai“, 2 veikla „Radinių dialogas“, 13 p.
Knygelė „Medžiagų dialogai“, 3 veikla „Purvo piešiniai. Linija ir dėmė“, 18 p.
Knygelė „Medžiagų dialogai“, 6 veikla „Plytelių mozaika“, 31 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 3 veikla „Piešinių turinys“, 22 p.

3 žingsnis

- Knygelė „Judantys laiptai“, 2 veikla „Spalvų akvariumas“, 12 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 1 veikla „Lapai“, 8 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 2 veikla „Mažieji režisieriai“, 13 p.

Knygelė „Kalbos spintelė“, 3 veikla „Medis“, 17 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 5 veikla „Pojučių ratas. Balta“, 26 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 6 veikla „Knyga kaip kontekstas“, 31 p.
Knygelė „Korys“, 1 veikla „Linijų karalystėje“, 8 p.
Knygelė „Korys“, 6 veikla „Penkios antelės“, 33 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 3 veikla „Būgnas padeda kalbėti“, 19 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 4 veikla „Garsas garsas, ką aš girdžiu“, 24 p.
Knygelė „Medžiagų dialogai“, 5 veikla „Šešėlių piešiniai“, 27 p.
Knygelė „Medžiagų dialogai“, 6 veikla „Plytelių mozaika“, 31 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 2 veikla „Išitraukimai ir kontekstai“, 17 p.

4 žingsnis

Knygelė „Judantis pasaulis“, 2 veikla „Judesio teatras „Parko fontanas“, 13 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 4 veikla „Rankos mankštinasi, rankos šoka“, 24 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 5 veikla „Robotų breikas, plunksnų valsas“, 30 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 6 veikla „Judantis skambantis kūnas“, 37 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 3 veikla „Šiltos ir šaltos raidės“, 19 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 4 veikla „Interjero dizaineriai“, 23 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 2 veikla „Apskritimo magija“, 13 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 1 veikla „Virtualios kelionės po Lietuvą“, 8 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 2 veikla „Upių žemėlapis“, 16 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 3 veikla „Sėjau rūtą, sėjau mėtą, sėjau lelijėlę“, 23 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 4 veikla „Net ožys žino, kad vilkas yra žvėris“, 30 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 5 veikla „Mano pasas“, 36 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 8 veikla „Dainoje – pasaulis“, 60 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 9 veikla „Ten gyveno pirmieji žmonės“, 67 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 10 veikla „Tolimiausias žemynas“, 82 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 1 veikla „Popieriaus ir virvės dialogas“, 8 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 2 veikla „Vielos ir polietileno dialogas“, 14 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 4 veikla „Daikto ir piešinio dialogas“, 25 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 5 veikla „Judesio ir grafinės raiškos dialogas“, 30 p.

5 žingsnis

Knygelė „Judantis pasaulis“, 4 veikla „Rankos mankštinasi, rankos šoka“, 24 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 1 veikla „Pokalbis telefonu“, 9 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 2 veikla „Bežodis, bespalvis filmas“, 14 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 7 veikla „Kai knyga – didesnė už mane“, 38 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 2 veikla „Apskritimo magija“, 13 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 2 veikla „Upių žemėlapis“, 16 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 7 veikla „Šokyje – pasaulis“, 52 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 8 veikla „Dainoje – pasaulis“, 60 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 9 veikla „Ten gyveno pirmieji žmonės“, 67 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 10 veikla „Tolimiausias žemynas“, 82 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 3 veikla „Popieriaus ir molio dialogas“, 19 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 3 veikla „Stebuklingas kubas“, 18 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 9 veikla „Atsakingas elgesys skaitmeninėje erdvėje“, 47 p.

6 žingsnis

Knygelė „Judantis pasaulis“, 2 veikla „Judesio teatras „Parko fontanas“, 13 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 4 veikla „Rankos mankštinsi, rankos šoka“, 24 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 5 veikla „Robotų breikas, plunksnų valsas“, 30 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 5 veikla „Raidžių ritminė muzika“, 28 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 6 veikla „Iliustracijų kūrimas“, 34 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 9 veikla „Skambanti knyga“, 51 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 6 veikla „Muzikinė skaičių mašina“, 43 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 8 veikla „Dainoje – pasaulis“, 60 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 9 veikla „Ten gyveno pirmieji žmonės“, 67 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 10 veikla „Tolimiausias žemynas“, 82 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 6 veikla „Judesio ir molio dialogas“, 35 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 5 veikla „Skaitmeninio veikėjo kūrimas“, 28 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 7 veikla „Prabilę piešiniai“, 37 p.

13. Estetinis suvokimas

1 žingsnis

Knygelė „Puodų orkestras“, 6 veikla „Skambantys puodai“, 34 p.

2 žingsnis

Knygelė „Puodų orkestras“, 4 veikla „Garsas garsas, ką aš girdžiu“, 24 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 7 veikla „Skaitiniai ne tik suaugusiesiems“, 37 p.

4 žingsnis

Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 1 veikla „Aplinkos estetika“, 8 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 4 veikla „Parodų rengimas“, 30 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 5 veikla „Ypatinga šventė“, 37 p.

5 žingsnis

Knygelė „Pasaulis be sienų“, 3 veikla „Sėjau rūtą, sėjau mėtą, sėjau lelijėlę“, 23 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 7 veikla „Šokyje – pasaulis“, 52 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 9 veikla „Ten gyveno pirmieji žmonės“, 67 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 1 veikla „Popieriaus ir virvės dialogas“, 8 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 2 veikla „Išitraukimai ir kontekstai“, 17 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 3 veikla „Piešinių turinys“, 22 p.

6 žingsnis

Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 2 veikla „Bežodis, bespalvis filmas“, 14 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 3 veikla „Šiltos ir šaltos raidės“, 19 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 3 veikla „Sėjau rūtą, sėjau mėtą, sėjau lelijėlę“, 23 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 1 veikla „Aplinkos estetika“, 8 p.

14. Iniciatyvumas ir atkaklumas

1 žingsnis

Knygelė „Puodų orkestras“, 6 veikla „Skambantys puodai“, 34 p.

2 žingsnis

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 5 veikla „Mokomės dalytis“, 38 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 2 veikla „Veidrodėli veidrodėli“, 14 p.

3 žingsnis

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 5 veikla „Mokomės dalytis“, 38 p.

Knygelė „Smėlio dėžė“, 5 veikla „Energiukai“, 30 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 2 veikla „Veidrodeli veidrodeli“, 14 p.
Knygelė „Medžiagų dialogai“, 3 veikla „Purvo piešiniai. Linija ir dėmė“, 18 p.

4 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 2 veikla „Tvirtas ir judrus“, 15 p.
Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 7 veikla „Socialinės istorijos“, 51 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 5 veikla „Raidžių ritminė muzika“, 28 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 2 veikla „Vielos ir polietileno dialogas“, 14 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 1 veikla „Aplinkos estetika“, 8 p.

5 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 7 veikla „Socialinės istorijos“, 51 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 6 veikla „Iliustracijų kūrimas“, 34 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 3 veikla „Figūrų kilimas“, 18 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 8 veikla „Vaivorykštės tiltas“, 40 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 2 veikla „Vielos ir polietileno dialogas“, 14 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 3 veikla „Popieriaus ir molio dialogas“, 19 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 4 veikla „Daikto ir piešinio dialogas“, 25 p.
Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 1 veikla „Iškūnytasis mokymasis“, 8 p.

6 žingsnis

Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 3 veikla „Šiltos ir šaltos raidės“, 19 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 6 veikla „Iliustracijų kūrimas“, 34 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 3 veikla „Figūrų kilimas“, 18 p.
Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 1 veikla „Iškūnytasis mokymasis“, 8 p.

15. Tyrinėjimas

1 žingsnis

Knygelė „Kalbos spintelė“, 5 veikla „Pojučių ratas. Balta“, 26 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 1 veikla „Tyrinėju liedsdamas“, 8 p.

2 žingsnis

Knygelė „Judantys laiptai“, 1 veikla „Aukštyn kojomis“, 9 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 3 veikla „Spalvotas pasaulis“, 16 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 5 veikla „Skalbiniai“, 24 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 1 veikla „Tyrinėju liedsdamas“, 8 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 2 veikla „Veidrodeli veidrodeli“, 14 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 3 veikla „Pypt! Šitas tinka!“, 18 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 4 veikla „Tai ne tik medinė lentelė...“, 22 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 5 veikla „Vandens magija“, 26 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 6 veikla „Vėjo burtai“, 32 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 7 veikla „Skylučių tyrinėjimas“, 39 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 8 veikla „Gamtos radinių kraitelė“, 46 p.
Knygelė „Medžiagų dialogai“, 3 veikla „Purvo piešiniai. Linija ir dėmė“, 18 p.

3 žingsnis

Knygelė „Judantys laiptai“, 1 veikla „Aukštyn kojomis“, 9 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 2 veikla „Pliumpt, bumbt, tekšt“, 12 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 5 veikla „Pojučių ratas. Balta“, 26 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 2 veikla „Veidrodeli veidrodeli“, 14 p.

Knygelė „Atradimų takelis“, 3 veikla „Pypt! Šitas tinka!“, 18 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 4 veikla „Tai ne tik medinė lentelė...“, 22 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 5 veikla „Vandens magija“, 26 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 6 veikla „Vėjo burtai“, 32 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 7 veikla „Skylių tyrinėjimas“, 39 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 8 veikla „Gamtos radinių kraitelė“, 46 p.
Knygelė „Puodų orkestras“, 2 veikla „Trepsinčios kojytės“, 14 p.
Knygelė „Medžiagų dialogai“, 3 veikla „Judantys voleliai“, 23 p.

4 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 2 veikla „Tvirtas ir judrus“, 15 p.
Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 8 veikla „Asmeninė erdvė“, 55 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 4 veikla „Ilgas ir raudonas. Kas?“, 29 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 6 veikla „Gaublys ir pasaulio gyvūnai“, 41 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 7 veikla „Auginu daržoves ir gėles“, 48 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 8 veikla „Užburiantis vanduo“, 55 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 4 veikla „Net ožys žino, kad vilkas yra žvėris“, 30 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 2 veikla „Vielos ir polietileno dialogas“, 14 p.
Knygelė „Realybių žaismė“, 1 veikla „Rask, kur tai yra“, 9 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 1 veikla „Aplinkos estetika“, 8 p.

5 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 5 veikla „Kitoks nei aš“, 38 p.
Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 8 veikla „Asmeninė erdvė“, 55 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 1 veikla „Pokalbis telefonu“, 9 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 3 veikla „Interjero dizaineriai“, 23 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 1 veikla „Ta, kuri gyvena kriauklėje“, 8 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 2 veikla „Oi tu, taškuotoji raudonsparne!“, 14 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 3 veikla „Paslaptį atvykėlis“, 21 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 4 veikla „Ilgas ir raudonas. Kas?“, 29 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 5 veikla „Tylioji vandens gyventoja“, 35 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 6 veikla „Gaublys ir pasaulio gyvūnai“, 41 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 7 veikla „Auginu daržoves ir gėles“, 48 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 8 veikla „Užburiantis vanduo“, 55 p.
Knygelė „Energijos upė“, 3 veikla „Statiniai“, 34 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 8 veikla „Dainoje – pasaulis“, 60 p.

6 žingsnis

Knygelė „Judantis pasaulis“, 3 veikla „Pagauk šešėlį“, 20 p.
Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 5 veikla „Kitoks nei aš“, 38 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 1 veikla „Ta, kuri gyvena kriauklėje“, 8 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 2 veikla „Oi tu, taškuotoji raudonsparne!“, 14 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 3 veikla „Paslaptį atvykėlis“, 21 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 4 veikla „Ilgas ir raudonas. Kas?“, 29 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 5 veikla „Tylioji vandens gyventoja“, 35 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 6 veikla „Gaublys ir pasaulio gyvūnai“, 41 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 7 veikla „Auginu daržoves ir gėles“, 48 p.
Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 8 veikla „Užburiantis vanduo“, 55 p.

Knygelė „Energijos upė“, 1 veikla „Mechaninė energija. Energijos virsmai“, 8 p.
Knygelė „Energijos upė“, 2 veikla „Paprastieji mechanizmai“, 16 p.
Knygelė „Energijos upė“, 5 veikla „Elektros energija“, 49 p.
Knygelė „Energijos upė“, 6 veikla „Atsinaujinantys energijos šaltiniai“, 60 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 1 veikla „Dvimatės ir trimatės figūros“, 8 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 2 veikla „Upių žemėlapis“, 16 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 4 veikla „Net ožys žino, kad vilkas yra žvėris“, 30 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 9 veikla „Ten gyveno pirmieji žmonės“, 67 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 10 veikla „Tolimiausias žemynas“, 82 p.

16. Problemų sprendimas

1 žingsnis

Knygelė „Korys“, 5 veikla „Pokyčiai“, 28 p.

2 žingsnis

Knygelė „Kalbos spintelė“, 2 veikla „Mažieji režisieriai“, 13 p.

Knygelė „Atradimų takelis“, 8 veikla „Gamtos radinių kraitelė“, 46 p.

Knygelė „Korys“, 5 veikla „Pokyčiai“, 28 p.

3 žingsnis

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 7 veikla „Aš moku. Aš galiu“, 51 p.

Knygelė „Smėlio dėžė“, 5 veikla „Skalbiniai“, 24 p.

Knygelė „Atradimų takelis“, 8 veikla „Gamtos radinių kraitelė“, 46 p.

Knygelė „Korys“, 5 veikla „Pokyčiai“, 28 p.

4 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 3 veikla „Nematoma maisto kelionė“, 25 p.

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 8 veikla „Asmeninė erdvė“, 55 p.

Knygelė „Žalasis pieštukas“, 8 veikla „Užburiantis vanduo“, 55 p.

Knygelė „Dėlionių kilimas“, 2 veikla „Apskritimo magija“, 13 p.

5 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 8 veikla „Asmeninė erdvė“, 55 p.

Knygelė „Žalasis pieštukas“, 1 veikla „Ta, kuri gyvena kriauklėje“, 8 p.

Knygelė „Žalasis pieštukas“, 8 veikla „Užburiantis vanduo“, 52 p.

Knygelė „Dėlionių kilimas“, 3 veikla „Figūrų kilimas“, 18 p.

Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 2 veikla „Vielos ir polietileno dialogas“, 14 p.

Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 1 veikla „Iškūnytasis mokymasis“, 8 p.

6 žingsnis

Knygelė „Žalasis pieštukas“, 1 veikla „Ta, kuri gyvena kriauklėje“, 8 p.

Knygelė „Žalasis pieštukas“, 8 veikla „Užburiantis vanduo“, 55 p.

Knygelė „Energijos upė“, 2 veikla „Paprastieji mechanizmai“, 16 p.

Knygelė „Energijos upė“, 4 veikla „Tiltai“, 39 p.

Knygelė „Dėlionių kilimas“, 2 veikla „Apskritimo magija“, 13 p.

Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 1 veikla „Iškūnytasis mokymasis“, 8 p.

Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 3 veikla „Miestas iš skirtingų pusių. Reflektyvūs klausimai“, 22 p.

17. Kūrybiškumas

1 žingsnis

Knygelė „Judantys laiptai“, 1 veikla „Aukštyn kojomis“, 9 p.

Knygelė „Medžiagų dialogai“, 3 veikla „Judantys voleliai“, 20 p.

2 žingsnis

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 6 veikla „Šeima ateina į darželį. Darželis ateina į namus“, 46 p.

Knygelė „Korys“, 1 veikla „Linijų karalystėje“, 8 p.

Knygelė „Kalbos spintelė“, 7 veikla „Skaitiniai ne tik suaugusiesiems“, 37 p.

Knygelė „Atradimų takelis“, 4 veikla „Tai ne tik medinė lentelė...“, 22 p.

Knygelė „Atradimų takelis“, 8 veikla „Gamtos radinių kraitelė“, 46 p.

Knygelė „Medžiagų dialogai“, 1 veikla „Tekstilės ir pirštukų dialogas“, 8 p.

Knygelė „Medžiagų dialogai“, 2 veikla „Radinių dialogas“, 13 p.

Knygelė „Medžiagų dialogai“, 3 veikla „Purvo piešiniai. Linija ir dėmė“, 18 p.

Knygelė „Medžiagų dialogai“, 4 veikla „Judantys voleliai“, 23 p.

Knygelė „Medžiagų dialogai“, 5 veikla „Šešėlių piešiniai“, 27 p.

Knygelė „Medžiagų dialogai“, 6 veikla „Plytelių mozaika“, 31 p.

3 žingsnis

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 6 veikla „Šeima ateina į darželį. Darželis ateina į namus“, 46 p.

Knygelė „Korys“, 1 veikla „Linijų karalystėje“, 8 p.

Knygelė „Atradimų takelis“, 4 veikla „Tai ne tik medinė lentelė...“, 22 p.

Knygelė „Atradimų takelis“, 8 veikla „Gamtos radinių kraitelė“, 46 p.

Knygelė „Medžiagų dialogai“, 1 veikla „Tekstilės ir pirštukų dialogas“, 8 p.

Knygelė „Medžiagų dialogai“, 3 veikla „Purvo piešiniai. Linija ir dėmė“, 16 p.

Knygelė „Medžiagų dialogai“, 4 veikla „Judantys voleliai“, 20 p.

Knygelė „Medžiagų dialogai“, 5 veikla „Šešėlių piešiniai“, 27 p.

Knygelė „Medžiagų dialogai“, 6 veikla „Plytelių mozaika“, 31 p.

Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 1 veikla „Aplinkos estetika“, 8 p.

4 žingsnis

Knygelė „Judantis pasaulis“, 3 veikla „Pagauk šešėlį“, 20 p.

Knygelė „Judantis pasaulis“, 4 veikla „Rankos mankština, rankos šoka“, 24 p.

Knygelė „Judantis pasaulis“, 5 veikla „Robotų breikas, plunksnų valsas“, 30 p.

Knygelė „Judantis pasaulis“, 6 veikla „Judantis skambantis kūnas“, 37 p.

Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 8 veikla „Lėtas knygos skaitymas“, 43 p.

Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 5 veikla „Tylioji vandens gyventoja“, 35 p.

Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 2 veikla „Vielos ir polietileno dialogas“, 14 p.

Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 5 veikla „Judesio ir grafinės raiškos dialogas“, 30 p.

Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 2 veikla „Ištraukimai ir kontekstai“, 17 p.

5 žingsnis

Knygelė „Judantis pasaulis“, 4 veikla „Rankos mankština, rankos šoka“, 24 p.

Knygelė „Judantis pasaulis“, 5 veikla „Robotų breikas, plunksnų valsas“, 30 p.

Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 8 veikla „Lėtas knygos skaitymas“, 43 p.

Knygelė „Žaliasis pieštukas“, 5 veikla „Tylioji vandens gyventoja“, 35 p.

Knygelė „Energijos upė“, 4 veikla „Tiltai“, 39 p.

Knygelė „Pasaulis be sienų“, 7 veikla „Šokyje – pasaulis“, 52 p.

Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 1 veikla „Popieriaus ir virvės dialogas“, 8 p.

Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 2 veikla „Vielos ir polietileno dialogas“, 14 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 4 veikla „Daikto ir piešinio dialogas“, 25 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 5 veikla „Judesio ir grafinės raiškos dialogas“, 30 p.
Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 3 veikla „Miestas iš skirtingų pusių. Reflektyvūs klausimai“, 22 p.

Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 1 veikla „Aplinkos estetika“, 8 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 2 veikla „Įsitraukimai ir kontekstai“, 17 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 3 veikla „Piešinių turinys“, 22 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 4 veikla „Parodų rengimas“, 30 p.
Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 5 veikla „Ypatinga šventė“, 37 p.

6 žingsnis

Knygelė „Judantis pasaulis“, 2 veikla „Judesio teatras „Parko fontanas“, 13 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 4 veikla „Rankos mankštinasi, rankos šoka“, 24 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 5 veikla „Robotų breikas, plunksnų valsas“, 30 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 6 veikla „Judantis skambantis kūnas“, 37 p.
Knygelė „Judantis pasaulis“, 8 veikla „Judesio abėcėlė: baltų raštai“, 49 p.
Knygelė „Kalbos ir knygos gelmė“, 2 veikla „Bežodis, bespalvis filmas“, 14 p.
Knygelė „Žalasis pieštukas“, 5 veikla „Tylioji vandens gyventoja“, 35 p.
Knygelė „Energijos upė“, 2 veikla „Paprastieji mechanizmai“, 16 p.
Knygelė „Energijos upė“, 3 veikla „Statiniai“, 34 p.
Knygelė „Energijos upė“, 5 veikla „Elektros energija“, 49 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 1 veikla „Dvimatės ir trimatės figūros“, 8 p.
Knygelė „Dėlionių kilimas“, 8 veikla „Vaivorykštės tiltas“, 40 p.
Knygelė „Pasaulis be sienų“, 7 veikla „Šokyje – pasaulis“, 52 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 2 veikla „Vielos ir polietileno dialogas“, 14 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 3 veikla „Popieriaus ir molio dialogas“, 19 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 4 veikla „Daikto ir piešinio dialogas“, 25 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 5 veikla „Judesio ir grafinės raiškos dialogas“, 30 p.
Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 6 veikla „Judesio ir molio dialogas“, 35 p.
Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 3 veikla „Miestas iš skirtingų pusių. Reflektyvūs klausimai“, 22 p.

18. Mokėjimas mokytis

2 žingsnis

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 2 veikla „Aš“ atspindžiai“, 16 p.
Knygelė „Smėlio dėžė“, 4 veikla „Žiemos šalčio pasaka“, 20 p.
Knygelė „Kalbos spintelė“, 7 veikla „Skaitiniai ne tik suaugusiesiems“, 37 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 6 veikla „Vėjo burtai“, 32 p.
Knygelė „Korys“, 4 veikla „Vizualinis figūrų derinimas“, 23 p.
Knygelė „Medžiagų dialogai“, 2 veikla „Radinių dialogas“, 13 p.

3 žingsnis

Knygelė „Aš“ pasaulis“, 2 veikla „Aš“ atspindžiai“, 16 p.
Knygelė „Atradimų takelis“, 6 veikla „Vėjo burtai“, 32 p.
Knygelė „Korys“, 2 veikla „Sekos ritmu“, 14 p.
Knygelė „Korys“, 4 veikla „Vizualinis figūrų derinimas“, 23 p.

Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 2 veikla „Ištraukimai ir kontekstai“, 17 p.

4 žingsnis

Knygelė „Žalasis pieštukas“, 7 veikla „Auginu daržoves ir gėles“, 48 p.

Knygelė „Dėlionių kilimas“, 4 veikla „Grupavimo abėcėlė“, 23 p.

Knygelė „Pakylėta kasdienybė“, 1 veikla „Aplinkos estetika“, 8 p.

5 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 6 veikla „Kur gimsta mintys?“, 44 p.

Knygelė „Žalasis pieštukas“, 7 veikla „Auginu daržoves ir gėles“, 48 p.

Knygelė „Dėlionių kilimas“, 6 veikla „Sekų medžioklė“, 32 p.

Knygelė „Kūrybiniai dialogai“, 3 veikla „Popieriaus ir molio dialogas“, 19 p.

Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 1 veikla „Iškūnytasis mokymasis“, 8 p.

Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 2 veikla „Žingsnis po žingsnio į sėkmę“, 17 p.

Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 3 veikla „Miestas iš skirtingų pusių. Reflektyvūs klausimai“, 22 p.

Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 5 veikla „Skėčio istorijos“, 35 p.

Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 6 veikla „Veidrodiniai atspindžiai“, 39 p.

6 žingsnis

Knygelė „Aš“ – matomas ir nematomas“, 1 veikla „Idomiosios istorijos“, 9 p.

Knygelė „Žalasis pieštukas“, 7 veikla „Auginu daržoves ir gėles“, 48 p.

Knygelė „Energijos upė“, 3 veikla „Statiniai“, 34 p.

Knygelė „Dėlionių kilimas“, 6 veikla „Sekų medžioklė“, 32 p.

Knygelė „Pasaulis be sienų“, 2 veikla „Upių žemėlapis“, 16 p.

Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 1 veikla „Iškūnytasis mokymasis“, 8 p.

Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 3 veikla „Miestas iš skirtingų pusių. Reflektyvūs klausimai“, 22 p.

Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 4 veikla „Kaip man lengviau suprasti ir kurti?“, 28 p.

Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 5 veikla „Skėčio istorijos“, 35 p.

Knygelė „Mokymosi veidrodis“, 6 veikla „Veidrodiniai atspindžiai“, 39 p.

19. Informatinis mąstymas

4 žingsnis

Knygelė „Realybių žaismė“, 1 veikla „Rask, kur tai yra“, 9 p.

5 žingsnis

Knygelė „Judantis pasaulis“, 7 veikla „Pasakyk, ir aš padarysiu!“, 44 p.

Knygelė „Realybių žaismė“, 2 veikla „Boružėlės nuotykių“, 13 p.

Knygelė „Realybių žaismė“, 3 veikla „Stebuklingas kubas“, 18 p.

Knygelė „Realybių žaismė“, 4 veikla „Realybių susitikimas“, 23 p.

Knygelė „Realybių žaismė“, 8 veikla „Skaitmeninių technologijų kalba“, 42 p.

Knygelė „Realybių žaismė“, 9 veikla „Atsakingas elgesys skaitmeninėje erdvėje“, 47 p.

6 žingsnis

Knygelė „Realybių žaismė“, 5 veikla „Skaitmeninio veikėjo kūrimas“, 28 p.

Knygelė „Realybių žaismė“, 6 veikla „Atgiję piešiniai“, 32 p.

Knygelė „Realybių žaismė“, 7 veikla „Prabilę piešiniai“, 37 p.

Knygelė „Realybių žaismė“, 8 veikla „Skaitmeninių technologijų kalba“, 42 p.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų komandos, išbandžiusios rekomendacijose ikimokyklinio ugdymo pedagogui siūlomas veiklas ir sukūrusios galimybes nuotraukose užfiksuoti vaikų ugdymosi kontekstus bei procesą:

1. Vilniaus lopšelis-darželis „Strazdanėlės“, direktorius Petras Kričena, direktoriaus pavaduotoja Sonata Latvėnaitė-Kričienienė, pedagogės: Indrė Šeputienė, Aurelija Liaudenskytė, Beatricė Kričėnaitė, Asta Kazlauskienė, Ina Lukšytė, Jūratė Galinienė, Marija Stupenkaitė, Inga Stanionienė (knygelės: *Judantys laiptai, Smėlio dėžė, Kalbos spintelė, Atradimų takelis, Korys, Puodų orkestras, Judantis pasaulis, „Aš“ – matomas ir nematomas, Kalbos ir knygos gelmė, Žaliasis pieštukas, Dėlionių kilimas, Pasaulis be sienų, Kūrybiniai dialogai, Mokymosi veidrodis, Realybių žaismė*).

2. Vilniaus vaikų darželis „Taškis“, ugdymo vadovė Ligita Neverauskienė, pedagogės: Paulina Vensloviėnė, Simona Jurčiukonytė, Ieva Norbutienė, Lilija Malachauskytė, Gintarė Jarmokaitė (knygelės: *Pakylėta kasdienybė, Medžiagų dialogai, Kūrybiniai dialogai, Žaliasis pieštukas*).

3. Vaikų užimtumo studija „Smalsūs šnekučiai“, direktorė Eglė Krivickaitė-Leišienė, pedagogė Erika Džiugelienė (knygelės: *Kalbos spintelė, Smėlio dėžė, Judantys laiptai*).

4. Vilniaus lopšelis-darželis „Jurginėlis“, direktorius Sergejus Neifachas, pedagogės: Reda Balzariėnė, Kristina Ragauskienė, Diana Sugintienė, Laura Bunevičiūtė (knygelės: *Energijos upė, Pasaulis be sienų, Atradimų takelis, Žaliasis pieštukas*).

5. Vilniaus lopšelis-darželis „Viltėnė“, direktorė Birutė Autukevičienė, direktorės pavaduotoja Marija Ladišienė, pedagogės: Laima Pavliukevičienė, Birutė Elena Kaziuėkonienė, Janina Pilipčikienė, Marytė Ovėerkienė, Rimutė Bukėnienė, Gintarė Guntytė, Solveiga Gurskienė, Ilona Zenkovičienė, Jurgita Lasevičienė, Monika Kondratavičiūtė, Gintarė Vosyliūtė, Laura Juršėnaitė, Janė Kurpienė, Irena Vežbickienė, Elena Pilipčikienė, Vijolė Mauragienė (knygelės: *„Aš“ pasaulis, „Aš“ – matomas ir nematomas, Mokymosi veidrodis*).

6. Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijos vaikų darželis „Mažųjų akademija“, direktorė Ieva Pažusienė, direktorės pavaduotoja / pedagogė Vitalija Šilinskienė, pedagogės: Asta Adomaitienė, Monika Seibutytė (knygelės: *„Aš“ pasaulis, „Aš“ – matomas ir nematomas, Mokymosi veidrodis*).

7. Vilniaus Santariškių lopšelis-darželis, direktorė Asta Januškevičiūtė, pedagogė Vaida Burbaitė (knygelės: *Dėlionių kilimas, Korys*).

8. Trakų raj. Lentvario lopšelis-darželis „Šilas“, direktorė Irena Nižauskienė, pedagogės: Renata Vladimirenko, Ernesta Repšienė (knygelės: *Atradimų takelis, Žaliasis pieštukas*).

9. Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centro lopšelis-darželis, direktorė Inga Butauskė, pedagogė Edita Balčiūnaitė (knygelė *„Aš“ pasaulis*).

10. Utenos lopšelis-darželis „Želmenėlis“, direktorė Sigita Balčiūnienė, pedagogė Daiva Kažukauskienė (knygelės: *Atradimų takelis, Žaliasis pieštukas*).

11. Šiaulių raj. Kuršėnų lopšelis-darželis „Buratinas“, direktorė Violeta Kumžienė, direktorės pavaduotoja Auksė Buožienė, pedagogė Dorutė Dambrauskienė (knygelės: *Atradimų takelis, Žaliasis pieštukas*).

12. Marijampolės vaikų lopšelis-darželis „Rūta“, direktorė Virginija Gusčiuvienė, direktorės pavaduotoja Audronė Putauskienė, pedagogės: Regina Ramanauskienė, Sigita Asijavičiūtė (knygelės: *Atradimų takelis, Žaliasis pieštukas*).

13. Vilniaus lopšelis-darželis „Kodėlėukas“, direktorė Daiva Gudelevičienė, direktorės pavaduotoja Lidija Mikučionienė, pedagogė Virginija Sauliūtė (knygelės: *Atradimų takelis, Žaliasis pieštukas*).

14. Vilniaus lopšelis-darželis „Saulėgraža“, direktorė Rasa Vaitekėnienė, direktorės pavaduotoja Dalia Tučkuvienė, pedagogės: Liucina Paliul, Zita Paliulytė, logopedė Rita Lebedeva (knygelė *Pasaulis be sienų*).

15. Varėnos vaikų lopšelis-darželis „Pasaka“, direktorė Rosita Janina Svetikienė, direktoriaus pavaduotoja Lilija Vorevičienė, pedagogė Asta Rimkuvienė (knygelės: *Atradimų takelis, Žalasis pieštukas*).

16. Kauno raj. Noreikiškių lopšelis-darželis „Ažuolėlis“, direktorė Sonia Makaveckienė (knygelės: *Atradimų takelis, Žalasis pieštukas*).

Literatūra, naudota rengiant Vadovą pedagogui

1. Matonis, V. (2020). Davis, J., Gardner, H. *Kognityvinė revoliucija ir jos poveikis vaiko-dailininko supratimui bei ugdymui. Šiuolaikinio meninio ugdymo koncepcijos*. Enciklopedija, 109–131.
2. Edwards, C., Gandini, L., Forman, G. (2012). *The Hundred Languages of Children. The Reggio Emilia Experience in Transformation*. PRAEGER.
3. Kalantzis, M., Cope, B. (2012). *New Learning*. Cambridge University Press.
4. Khalaf, B. K., Zin, Z. B. M. (2018). *Traditional and Inquiry-Based Learning Pedagogy: A Systematic Critical Review*. International Journal of Instruction, 11(4), 545-564.
5. Leseman, P. (2019). *Curriculum and Quality of Early Childhood Education and Care in Europe: Impact, Innovation and Future Prospects*. Konferencijos „Inovacijos vaikų darželyje 2019“ medžiaga. Kaunas.
6. Lowenfeld, V., Brittain, W. L. (1987). *Creative and Mental Growth*. New York: Macmillan publishing company.
7. Meyer, A., Rose, D. H., Gordon, D. (2014). *Universal Design for Learning: Theory and Practice*. CAST Professional Publishing.
8. Papert, S. (1991). Preface. *Constructionism, Research Reports and Essays, 1985–1990*. I. Harel & S. Papert (Eds.). Norwood NJ.
9. Papertas, S. (1995). *Minčių audros. Vaikai, kompiuteriai ir veiksmingos idėjos*. Žara.
10. *Pažangi pedagoginė praktika ir pedagoginės inovacijos Lietuvos vaikų darželiuose*. 2018 (prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir1306/dir65/dir3/3_0.php).
11. *Priešmokyklinio ir pradinio ugdymo informatikos bendrosios programos metmenys* (2018 m. rugpjūčio 20 d. redakcija) (prieiga per internetą: <https://informatika.ugdome.lt/wp-content/uploads/2018/09/Informatika.-Prie%C5%A1mokyklinis-ir-pradinis-ugdymas.-2018-08-20.pdf>).
12. Rose, D. E. (2012). Context-Based Learning. *Encyclopedia of the Sciences of Learning*. N.M. Seel (Ed.). Springer, Boston, MA.
13. Sommer, D., Pramling Samuelsson, I., Hundeide, K. (2010). *Child Perspectives and Children's Perspectives in Theory and Practice*. Springer.
14. Taconis, R., Brok, P., Pilot, A. (2016). *Teachers Creating Context-Based Learning Environments in Science*. Sense Publishers.
15. *The Wonder of Learning. (2017). The Hundred Languages of Children*. Reggio Children.

Knygelės *Judantys laiptai ir Judantis pasaulis*

1. *Children, Spaces, Relations. Metaproject for an Environment for Young Children.* (2011). G. Ceppi, M. Zini (Eds.). 7th printing. Reggio Children: Reggio Emilia (prieiga per internetą: <https://kaleidoscope.bg/product/children-spaces-relations-metaproject-for-an-environment-for-young-children-english/>).
2. Gascoyne, S. (2017). *50 Fantastic Ideas for Treasure Baskets.* A. Bryce-Clegg (Ed.). Featherston Education (prieiga per internetą: <https://www.amazon.co.uk/50-Fantastic-Ideas-Treasure-Baskets/dp/1472943511>).
3. Kurtenbach, S., Klein, D. (2015). *SIKIT: Sensorische Integration in der Kindersprachtherapie.* ProLog (prieiga per internetą: <https://www.schubi.com/de/de/artikel/SIKIT-Sensorische-Integration-in-der-Kindersprachtherapie/L13006>).
4. Reiter, G. (2008). *Body Percussion 1: Rhythmisches Basistraining & Percussion-Arrangements. Mit einem genauen Lernprogramm zur sofortigen Anwendung für Musiker, Musiklehrer und Amateure.* HELBLING, Rum/Innsbruck & Esslingen (prieiga per internetą: <https://www.amazon.com/Body-Percussion-m-Audio-CD-TL-1/dp/3850610950>).
5. Zachest, K. (2017). *Drama Games for Young Children.* Nick Hern Books (prieiga per internetą: https://www.amazon.com/Drama-Games-Children-Katherine-Zachest/dp/1848425619#detailBullets_feature_div).

Knygelės „Aš“ pasaulis, „Aš“ – matomas ir nematomas, Mokymosi veidrodis

1. Forester, G. M. (2017). *Die Entwicklung des menschen.* Von der Geburt bis zum Lebensabend. KOHLVERLAG.
2. Günster-Schöning U. (2017). *Von Schuhen, Socken und Füßen, Ein dialogisches Fotobuch.* Verlag Hender.
3. Günster-Schöning, U. (2018). *Von Häusesern, Fenstern und Türen, Ein dialogisches Fotobuch.* Verlag Hender.
4. Halton, N., Treveton, N. (2017). *Bringing STEM to LIFE.* Teaching Solutions.
5. Halton, N., Treveton, N., Buchan, N. (2016). *Exploring Natural Connections with Light, Reflection and Shadow.* Teaching Solutions.
6. Harrison-Longworth, J. (2019). *50 Fantastik Ideas for Developing Emotional Resilience.* Bloomsbury Education.
7. Hayes, C., Daly, J., Duncan, M., Gill, R., Whitehouse, A. (2017). *Developing as a Reflective Early Years Professional.* Critical Publishing.
8. Hittle, K., Evanscschitzly, P., Bauer, A. (2015). *3–6 metų vaiko raida. Psichologijos pagrindai ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdytojams.* Tyto alba.
9. Irmeler, S., Boetius, J. (2016). *Fotokarten Gefühle Für Kindergarden, Shule, Elternbildung and Teamar.* Don Bosco Medein GmbH.
10. *Making Learning Visible: Children as Individual and Group Learners.* (2013). C. Giudici, C. Rinaldi (Eds.). Reggio Children.
11. McClelland, M. M., Tominey, S. L. (2016). *Stop, Think, Act. Integrating Self-Regulation in the Early Childhood Classroom.* Routledge.
12. Núñez Pereira, C., Valcárcel, R. R. (2017). *Pasakyk, ką jauti. Emocijų knyga.* Alma littera.
13. Owen, R. (2018). *So Bleibe Ich Gesund. Mein Körper und was er braucht.* Ars Scribendi Verlag.

14. Owen, R. (2018). *Meine Sinne*. Ars Scribendi Verlag.
15. Potter, M., Jennings, S. (2017). *Will You Be My Friend?* Featherstone.
16. Potter, M., Jennings, S. (2019). *What's Going On Inside My Head?* Hardback.
17. Sneddon, S., Pettit, A. (2016). *Sustainability in Action in Early Childhood Settings*. Teaching Solutions.
18. Tassoni, P. (2018). *Understanding Children's Behaviour: Learning to be with Others in the Early Years*. Featherstone.
19. Tassoni, P., Four, M. (2019). *Time to Make Friends*. Featherstone.
20. Tassoni, P., Four, M. (2019). *Time to Share*. Featherstone.
21. *The Wonder of Learning. The Hundred Languages of Children*. (2017). Reggio Children.

Knygelės Kalbos spintelė, Smėlio dėžė, Kalbos gelmė, Puodų orkestras, Pasaulis be sienų

1. Aleksienė, V. (2016). *Muzikinės veiklos ypatumai ugdant autistiškus vaikus: gerosios praktikos vadovas*. Šviesa.
2. Baranova, J., Duoblienė, L. (2020). *Filosofija vaikams ir multimodulus ugdymas*. Vilniaus universiteto leidykla.
3. Berger, J. (2019). *Kaip menas moko matyti*. Kitos knygos.
4. Chambers, A. (2010). *Skaitymo aplinka: kaip suaugusieji galėtų padėti vaikams mėgautis knygomis*. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka.
5. Don Cambell, G. (2005). *Mocarto muzikos poveikis vaikams*. Kalendorius.
6. Don Cambell, G. (2005). *Mozarto muzikos poveikis*. Vilties oazė.
7. Gombrich, E. H. (2014). *Meno istorija*. Alma littera.
8. Gompertz, W. (2019). *Ar tai menas? 150 modernaus meno istorijos metų*. MO.
9. Gordon, E. E. (1999). *Vaiko muzikalumo puoselėjimas*. Kronta.
10. *Jackson Pollock and his paintings* (prieiga per internetą: <https://www.jackson-pollock.org/>).
11. Mari, E. (2015). *The Fable Game*. Corraini Edizioni.
12. Nikolajeva, M. (2010). *Paveikslėlių knygų interpretavimo kodai ir implikuotas skaitytojas* (prieiga per internetą: <https://rubinaitis.lnb.lt/index.php?1763264376#>).
13. Povarinas, S. (1994). *Kaip skaityti knygas* (prieiga per internetą: <https://psichika.eu/blog/kaip-skaityti-knygas-1>).
14. Reiter, G. (2010). *Body percussion 1*. Helbling.
15. Reynolds, A. M., Valerio, W. H., Bolton, B. M. (2004). *Muzikos žaismas. Ankstyvosios vaikystės muzikos mokymo programa*. Vadovas tėvams ir mokytojams. Kronta.
16. Rodaris, D. (2001). *Fantazijos gramatika*. Šviesa.
17. Teixidor, E. (2014). *Skaitymas ir gyvenimas*. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka.
18. Wenzel, A. (2012). *13 paveikslų, kuriuos dera žinoti*. Modernaus meno centras.

Knygelės Atradimų takelis, Žalioji pieštukas

1. Beeley, K. (2013). *50 Fantastic Ideas for Maths Outdoors*. Bloomsbury Publishing.
2. Beeley, K. (2013). *50 Fantastic Ideas for Science Outdoors*. Bloomsbury Publishing.
3. Burškaitienė, R. (2019). *Steam ugdymas: patarimai ir idėjos, kaip ugdyti darželinuką*. Šviesa.
4. Little, H., Elliott, S., Wyver, Sh. (2017). *Outdoor Learning Environments: Spaces for Exploration, Discovery and Risk-taking in the Early Years*. Routledge.

5. Mareuil, E. (2016). *Jouer avec la nature: 70 ateliers d'éveil pour le tout-petit*. DUNOD.
6. *Science: a STEAM Approach*. (2018). RIC Publications.
7. *The Wonder of Learning. The Hundred Languages of Children*. (2017). Reggio Children.

Knygelė Energijos upė

1. Bostelmann, A., Engelbrecht, C., Mattschull, H. (2018). *Strom, Technik und Computer im Kindergarten*. Bananenblau.
2. Dagienė, V., Grigas, G., Jevsikova, T. (2014). *Enciklopedinis kompiuterijos žodynas. 4-as leidimas*. VU MII (prieiga per internetą: <http://www.ims.mii.lt/EKŽ/>).
3. Moomaw, S. (2013). *Teaching STEAM in the Early Years: Activities for Integrating Science, Technology, Engineering, and Mathematics*. Redleaf Press.
4. *Gamtos mokslai 5–8 klasėms*. Mokytojo biblioteka (prieiga per internetą: <http://gamta5-6.mkp.emokykla.lt/> ir <http://gamta7-8.mkp.emokykla.lt/>).
5. *Lietuvių kalbos žodynas* (prieiga per internetą: <https://www.lietuviuzodynas.lt/terminai>).
6. *Visuotinė lietuvių enciklopedija* (prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/>).

Knygelės Korys, Dėlionių kilimas

1. Ashbrook, P. (2006). *The Early Years: Communicating about Collections*. *Science and Children*, 44(3), 18–20.
2. Fjortoft, I. (2001). *The Natural Environment as a Playground for Children: the Impact of Outdoor Play Activities in Pre-primary School Children* (prieiga per internetą: <http://www.imaginationplayground.com/images/content/3/0/3002/The-Natural-Environment-As-A-Playground-For-Children-The-Impac.pdf>).
3. Ginsburg, H. P., Lee, J. S., Boyd, S. J. (2008). *Mathematics Education for Young Children: What it is and how to Promote it* (prieiga per internetą: <https://srcd.onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/j.2379-3988.2008.tb00054.x>).
4. Montague-Smith, A., Cotton, H. A. T., Price, A. (2018). *Mathematics in Early Years Education*. Routledge.
5. Skinner, K., Stevens, J. (2012). *Foundations of Mathematics. An Active Approach to Number, Shape and Measures in the Early Years*. Bloomsbury Publishing.
6. Wang, Q. (2016). *Mathematical Patterning Activities in the Early Grades*. *Ohio Journal of School Mathematics*, 73, 37-42.
7. Welmoet, D. (2009). *Mirror, Mirror on the Wall... Teacher Guide Kindergarten and Grades 1 & 2* (prieiga per internetą: <https://static.nsta.org/connections/elementaryschool/200912TeacherGuide.pdf>).
8. Williams, D. (2020). *Early Visual Skills*. New York: Routledge.

Knygelės Medžiagų dialogai, Kūrybiniai dialogai, Pakylėta kasdienybė

1. Agostini, E., Francesconi, D. (2020). *Introduction to the Special Issue "Embodied Cognition and Education"*. *Phenom Cogn Sci*.
2. Edwards, C., Gandini, L., Forman, G. (2012). *The Hundred Languages of Children. The Reggio Emilia Experience in Transformation*. PRAEGER.
3. Erwine, B. (2017). *Creating Sensory Spaces: The Architecture of the Invisible*. New York: Routledge.
4. Lowenfeld, V., Brittain, W. L. (1987). *Creative and Mental Growth*. New York: Macmillan publishing company.

Knygelė *Realybių žaismė*

1. *Algoritavimo ir programavimo pagrindų mokymosi aplinka „Code.org“* (prieiga per internetą: <https://code.org/>).
2. Bers, M. U., Resnik, M. (2015). *The Official ScratchJr Book: Help Your Kids Learn to Code*.
3. Bostelmann, A. (2019). *Media Education in Nurseries and Primary Schools. 23 ideas for educational work with 4 to 8 years old*. Bananenblau.
4. Bostelmann, A., Fink M. (2018). *Digital Genial. Erste Schritte mit Neuen Medien im Kindergarten*. Bananenblau.
5. *CS Unplugged (Informatika be kompiuterio)* (prieiga per internetą: <https://cs-unplugged.appspot.com/en/>).
6. Dagienė, V., Jevsikova, T. (2016). *Aiškinamasis kompiuterijos terminų žodynas*. Vilniaus universiteto Matematikos ir informatikos institutas (prieiga per internetą: <https://raštija.lt/>).
7. Filippini, T., Vecchi, V. (2015). *Browsing Through Ideas. The Wonder of Learning*. Reggio Children.
8. *Informatikos ir informatinio mąstymo konkurso „Bebras“ medžiaga* (prieiga per internetą: <https://bebras.lt/>).
9. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. *Išmaniosios technologijos ir informatinis mąstymas. Rekomendacijos: ką būtina žinoti ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų tėvams (globėjams) ir mokytojams*. Nacionalinė švietimo agentūra, 2020 (prieiga per internetą: <https://informatika.ugdome.lt/lt/kviciame-naudotis-rekomendacijomis-ismaniosios-technologijos-ir-informatinis-mastymas/>).
10. *Priešmokyklinio ir pradinio ugdymo informatikos bendrosios programos projektas. Turinio apimtis*. Priešmokyklinis ugdymas, 2018 (prieiga per internetą: <https://informatika.ugdome.lt/wp-content/uploads/2018/09/Turinio-apimtis.-Pie%-C5%A1mokyklinis-ugdymas.-2018-09-13.pdf>).
11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija. *Šalies pradinukai mokosi per žaidimus, inovacijas ir su robotų pagalba: ateityje taip mokysis dauguma*, 2020 (prieiga per internetą: <https://informatika.ugdome.lt/lt/salies-pradinukai-mokosi-per-zaidimus-inovacijas-ir-su-robotu-pagalba-ateityje-taip-mokysis-dauguma/>).
12. Papertas, S. (1995). *Minčių audros. Vaikai, kompiuteriai ir veiksmingos idėjos*. Žara.
13. *„ScratchJr“ kūrėjų svetainė ir metodinė medžiaga* (prieiga per internetą: <https://www.scratchjr.org/>).

